

TORBICA

JUGOSLAVENSKE MLADOSTI.

Leto III. V Zagrebu 15. oktobra 1863. Št. 1.

Tovarši!

Prijetne šolske počitnice so pri kraju. Okrepčani hvalu Bogu in kakor novo zbudjeni snidemo se zopet po šolah. Čas je tú, da moramo zopet knjigo v roke in pribavljati si znanosti za prihodnjost. Tudi naša „Torbica“ zopet je na novo odprta, na novo oživljena, ter bratovsko svoj prostor ponuja nam vsim proseča, da zbiramo tudi mi na novo tvarin za njo, da bode čedalje težja in debelejša. Kadar bode polna, poslali jo bomo med domoljubni svet, — naj kaže, kaj smo nabrali in kako se pripravljamo za prihodnjost. Oh, kako veselo bode pač konci tekočega leta, ko bode slehra priidni nabiravec pregledoval svoja zrnčica in radostno reči mogel: tudi moje drobtinice shranjene so v „Torbici“, tudi jaz skrbim za starost. In ko bodejo sivi lasje pokrivali naše glave, ter se delale jamice po naših licih — oh — takrat bode marsikdo imel staro, morebiti že zakrpano „Torbico“ v svojem predalčku. Pregledoval jo bode v bridkih urah svojega življenja in solzice si brisaje, znabiti bode se zmisлил Prešerinovih besed:

„Mladost po tvojej temnej zarji

Srce britko zdihuje, Bog te obvarji!“

Da, Bog vas obvarji preljube mlada leta! Delajmo, ne tratijmo prostega časa, ker

„Minuta, ki minila

Ne bo se povrnila;

Kar časa zamudiš,

Ga vekomaj zgubiš!“

PESME.

Slovo mladenčeveo.

Dragi časi, zlati časi
 Vedno meni so bili;
 Al preljubi mili glasi
 Zapustili ste me vi!
 V' daljnje kraje zdaj odidem,
 Nikdar več domû ne pridem;
 Mene kliče v vojsko glas,
 Zato iti moram jaz!

Bog vas živi oče — mati —
 Sin vaš ljubi od vas grè;
 Več pri vas ne sme ostati,
 Kam da pride, sam Bog vé.
 Al za vašo skrb mi hvala
 V srcu vedno bo ostala,
 Tudi v daljnem kraju bom
 Na vas mislil in svoj dom.

Bog vas živi ljubi brati
 In vas mili sestrice,
 Moram vam rokò podati
 Zadnjokrat pozdravim vse!
 V ptuje kraje moram iti —
 Vas za dolgo zapustiti;
 Ptuj povsod mi bode glas,
 Nikjer ne bom slišal vas.

Oh se tebe ljubca mila —
 Draga naj te Bog živi!
 Oj preljuba si mi bila,
 Zato srce më boli.
 Al slovò zdaj moram vzeti,
 Mnogo v srcu pretrpeti! —
 Živi, živi, mila zdaj,
 Jaz nepridem več nazaj!

Vi prostóri meni dragi —
 Da ste srečni vekomaj!
 Zapustim vas kraji blagi,
 K vam nepridem več nazaj. —
 Z Bogom ljuba domovina;
 Znanci vsi in rodovina;
 Zdaj jaz grem v' sovražen jek —
 Daljč od naših bistrih rek!

Tam se sekal za pravico
 Bom od zdaj s sovražnikom,
 Za deželsek' poglavico
 In za naše slave dom!
 Tam deželo bodem branil,
 Da sovražnik ne bo rasil,
 Kar nam ljubo, drago je,
 Dok zadene strela me! —

Kad sovražnik mene rani —
 Teče iz srca mi kri —
 Kadar ne bo v' mojem dlani
 Mi nobene več moči:
 Takrat dal bom tud' veselí
 Zadnjo rad slovo deželi —
 Meč položil si na stran,
 In — dovršen moj bo stan.

Vi pa v' dragej domovini
 Oh nikar ne jokajte,
 Saj me ondi na višini
 Enkrat zopet najdete.
 Saj sem vmrl za domovino —
 Za premilo otačbino;
 Dok pa vsaki čini to —
 Naša Slava cvela bo!

F. Čuček. *)

*) Rado bodemo natisnili še nekaj mičnih pesmic iz Vaše bogate zbirke, katero smo hvaležno prejeli od necega tukajšnjega gospoda.

Prijateljska solzica

na grobu

g. Ivana Rak-a. *)

Jokajte dragi na grobu rojaka,
Cvetke obesite v tla vse glavó!
Žalosti našeji ni žalost enaka,
Srce vzdihuje globoko v nebó.

Nisi dočakala tukaj jeseni;
Želi ko homo bogato polje,
Mraz Te v spomladi pokriva ledeni,
Jokajte bratje, jokajte sestré!

Komaj livada cvetico pognala,
Komaj razvijati cvet se počel,
Malo le malo med nami bivala
Veter nemili iz srede jo vzel.

Sonce Ti sreče naj tam bolj zasveti,
Žalostno lira naj naša brenči!
Pevski mladenči mu dajte zapeti,
Vzdihnite te le besede vsi:

Zgodaj prijazno dišala cvetica
Svoje visoko molila vrhé,
Blede prerano postale so lica,
Mlade prerano zastale roké.

V miru počivaj prijatelj predragi
Zemlja Ti lahka ostani vsak čas!
Sončni milejši ko bodejo tragi,
Brenkala lira britkejši bo glas!

L. T.

Gazelica.

Ne bom nehal ljubiti te!
Poprej bo sonce blagi svit zgubilo
Kod bom nehal ljubiti te!
Prej luni blede lice bode se stemnilo
Kod bom nehal ljubiti te!
Poprej nebo bo zvezdic se znebrilo,
Kod bom nehal ljubiti te!
Prej svet vkrotil derečih rek bo síto,
Kod bom nehal ljubiti te!

Prej morje bo do dna se izsušilo,
Kod bom nehal ljubiti te!
Prej bo bregovje vso se razrušilo.
Kod bom nehal ljubiti te!
Prej v prah se bode vse zdrobilo,
Kod bom nehal ljubiti te!
Da nikdar nejbom domó vino milo
Ljubit nehal — nak — nikdar ne!

M. L. Rogacki.

*) „Torbica“ je lani doživela žalostno zgubo. Bil je ranjki po dovršeni nižji gimnaziji učiteljski pripravnik v Ljubljani, ves vnet, iskren prijatelj in eden najmarljivejših podpiravcov že prvega tečaja naše „Torbice.“ Neizrekljivo ga je veselilo, začuvšega, da bode „Torbica“ v Zagrebu izhajala; obljubil jej je znatno podporo, — ali revež bolehal je dolgo časa na pljučih in predno je mogel domoljubno svojo obljubo spolniti, pokosi nam ga nemila smrt, ter nam ga prerano vzame iz našega kola. Vmrl je že lanijskega šolskega leta kmalo po velikej noči v Moravškej fari, kjer je domá. Čudno nam se zdi, da nam kdo naših dopisnikov koj ne piše tako važno — žalostne novice. Vernemu svojemu ranjkemu prijatelju stavljamo pa tu v našeji „Torbici“ mali spominek kod znak iskrenega prijateljstva in prave ljubezni. Bodí mu zemljica lahka!

Vred.

9*

Domotožnost.

Domovina! — kraj ljubave,
Kje o kje mi ti ležiš?!
Kje so griči, kje dobrave?
Kih srce si še želiš.

Kdaj se le povrnem reva,
Zopet v svoj domači kraj?
Kjer vživala sem kod deva
Mnogo že veselja slaj!

Al osoda je nemila
Obsodila me strašno,
V ptuje kraje odpodila,
Ranila srce mladó!

Domovina k Teb' zdihujem
K Teb' srce mi hrepeni!
Vse obete zametujem
S ktermi ptuje srce vedri!

Ivanka Kadivec-ova.

Narodu.

Za narod sem navdušena,
Slavenske vsa krvi,
In slave svoje matere
Srce ne zapusti!

V jeziku njenem úrila
Vse žive se bom dni,

Narodu s tem pokazala,
Da zvesta sem mu hêi!

Pozdravljen bod' slovenski rod,
Za te srce gori!

Pozdravljen bod' slovenski rod!
Slovenka Teb' živi!

Anica.

Pristavek vredništva. Bodite srčno pozdravljeni tudi vé mili pesmici, ki ste potekle iz urnih rok blagih domoljubek! Oh, kako veselo bi pač bilo, ako bi tudi nježni spol se vdeleževal našega početja! Hvala Vama toraj mila Anica in Ivanka, srčna hvala, da ste Vi prvi zabrenkale na svojej mladej liri v „Torbici“ mični te pesmici, ki naj bi bile v izgled in spodbudo tudi drugim Vašim rejakinjam. Le tako napredujte, da se bode vresničila zadnja poetična Aničina vrstica: „Slovenka Teb' živi!“ Da, kaj ne živi in vmre za blagor domovine in naroda? Živite nam toraj marljiva Anica in Ivanka v slavo in korist slovenskega doma!

Nezvesti sinovi.

Slavo sinovi so
S hiše pahnili,
Tujo da šego bi
Ložji nosili.
V krasne dvorane so
Ptujko vpeljali,
Lastno ko mater jo
Vsega obrali.

Tisti, ki morali
Slavi bi vmreti,
So zaprisegli si
Slavo zatreli.
Večkrat je Večni že
Tacega vdaril,
Lastno ki mater si
Je zanemarił.

Zvestih je nekaj še,
 Ki jo spoštuje,
 V krasne dvorane jo
 Zopet vpeljuje.
 Ki si prisegli so,
 Slavo ljubiti,
 Naj bi tud' morali
 Život zgubiti.

Joka se srce mi
 In bo jokalo,
 Dokler za večno bo
 Sopsti nehalo.
 Njemu, ki zidal je
 Velke svetove,
 Tožil nezveste bom
 Slave sinove!! —

Ivan T.

Mornar.

Prijeten veter mi pihlja,
 Napel je jadra bele,
 In po valovih se morja
 Prot' domu ladja pelje.

Umétnosti sem občud'val,
 Poslopja velikanska,
 In krasna mesta ogled'val
 Neverska in kristjanska.

Iz daljnih tujih krajev spet
 V domačo grem deželo,
 Prijatle, znance vse objet'
 Želi srce veselo.

Alj bolj kot tujca kinč in kras
 In tujčeve naprave,
 Me veseli domača vas
 Tik brega mirne Save.

Široki svet prehodil sem,
 V deželah daljnih bival,
 Sem dost' prijetnega očem
 Dovolj sladkosti vžival.

Prevozil skor sem vode vse,
 Preveslal vse ožine;
 Pozabil vendar nisem še
 Predrage domovine!

Sl. J. Podgorjanski.

LEPOZNANSTVO.

Nepozabljive črtice iz dijaškega življenja.

(Spisal Lj. T.)

II.

„Omne initium ardet“, veli latinska poslovice in zares, po pasje sem se zvijal pri prvem učenju latinskega jezika. Nemški, latinski — to sem še med potjo v Ljubljano premišljeval in ne zastonj, ker vselej bi bil raje pod Golovcom 10 dni bob lušil, kakor le eno samo uro učil se rimskega jezika.

— Pokaj se neki bodeš tako bal tega jezika, saj ni težek — reče mi moj tovarš, ki je v ravno tistem kotu v šoli klop drl kod jaz, — pojdiva vsaki dan „pod Tivoli“, tam se bodeva učila in jaz kriv, zagotavlja me, da se bodeš naučil teh čudnih izrazov.

Prideva „pod Tivoli.“ On obrne na eno, jaz pa na drugo stran. Odprem vmazano in strgano knjižico, iz ktere se je že marsikdo učil in začnem si prvo besedo „conjugation“ v glavo vbijati. Gle-

dam jo dolgo, berem, preberem enkrat, dvakrat, desetkrat, — izrečem jo stokrat in preden bukve zaprem in na hrbet denem, že sem pozabil. „Pokaj se bodeš bal tega jezika“ — pride mi na misel, ter še enkrat odprem knjižico, gledam va-njo, semtrtje hodam in izgovarjali začnem: kon-kon-konj-ju-ju-ju-ga-ga-ga-ci-ci-ci-on on-on itd, najmanje stokrat, skusim potem brez bukev in-čast Bogu, izgovoril sem jo, le namestu zadnjega „tion“, rekel sem še „cifion.“ Moram jo znati, mislim in tako dolgo jo izgovarjam, dokler je v glavi. Tečem k prijatlu — ali kako se zavzamem, ko ga na unem kraju ni več bilo, kjer sem ga pustil. Iščem ga po gojzdu in najdem ležečega na travi v nekej senci. Čudno mi se zdi, ko se prijatelj ne gine, samo s čelom je neprenehoma tolkel po kazavcu. Postojim, poslušam in čujem neprestano: de, de — kli, kli — — — oho, ménim, ta se pa ravno tako vbija. Grem k njemu, dober mu tek vošim in ga pobaram, kako mu kaj dopade latinski jezik?

— Vse gre, samo ta rogačeva beseda „deklination“, neče v butico. —

— I kaj pa je vendar to — vprašam ga dalje — beseda „konjuficion“, pri kateri sem toliko časa zgubil, da sem si jo v glavo vtolkel. —

— Kaj? — smeja se tovarš, konjuficion ni nič; hočeš reči „konjugacion?“ —

— O ti pomendrana pošast! zopet sem pozabil! Meni nič, tebi nič, pustim učečega prijatla v senci, grem v gosti gojzd, ter zopet od konca začnem učiti se „konjugation.“ — —

Drugi dan bilo je veliko kaznenih, da so morali po 100krat napisati besedo „conjugation“, ker je niso dobro izgovoriti znali in med temi je tudi mene ta nepozabljiva sreča doletela.

Ne bom prav vsake drobtinice napisal, ki mi še dandanes roji po glavi, ker bojim se, da bi zopet kak hrvaški dopisnik očital „Torbici“, da so vsi spisi le od enega, hočem torej le ob kratkem povedati daljne učenje svoje v Ljubljani. Naj tedaj preskočim na tisti dan, ko je v šolo prihajal nek drugi učitelj namesto našega, ki je bil bolan. Joj meni, to je bila tihota. Vsi smo ga gledali v obraz, kaj bo povedal. Ali jemnasta, kako čudno je govoril. Človek bi bil zares mislil, da živi v srednjej dobi zlate nemške kulture, ter da posluša prve Germane, kako čudno besede požirajo. „Oh, jaz pa tega nič ne razumim“ — „jaz malo“ itd; tako smo šepetali eden drugemu. Novi gosp. gost išče po žepih, ter izvleče nekaj vmazanih popirčkov, ktere polahko na mizo položi z besedami: „Jec bär ü anzdad dess hern Glassenlöhrrer brüfa“ (jetzt werde ich

anstatt des herrn classenlehrers prüfen.) Čudno čudno nam je bilo pri srcu. „Tlači figo, da te ne bode poklical“ — čuje se od vseh strani šeptanje. Začnem tlačiti ob klop, ter milo zdihujem: sam Bog me obvari pred pošastjo. Nisem dobro izrekel, kar se zabliskajo oborožene oči novega gospoda, ter ojstro pogleda po šoli, zakličavši „Dampfschiff.“ Tiho je bilo vse in željno čakamo vganjke te prečudne zastavice. Mislili smo, da mu se meša. Ko vidi naš občudovani gospod, da je vse tiho in mirno po šoli, ter da nobeden ne vstane, še enkrat pogleda v popirček, ter glasno in jezno pokliče zopet ali bolj trdo „Tomschüff.“ Ko da bi me kdo s kropom poparil — vsega me je nekaj streslo in, ko da bi mi nekaj tiho reklo, da mene kliče. Vendar v strašnej dvoumbi ne vstanem, ampak čakam, kaj bode dalje. Prst me je že boled od samega tlačenja ob klop. „Ist der Tampschiff nit hür?“ vpraša sedeči gospod.

„Nein, nein — so heisst keiner bei uns“ bil je nagli odgovor.

„Aber jaaa — ež ždād ja hür im Gatalóge.“

„Tomšić heisst einer“ porečejo tovarši in brez iznimke vsi glave obrnejo v mene.

„No ja“ zarepenči učitelj, „barum ždād er nit auf?“ Okregal me je kod psa, zakaj ne vstanem, ako me kliče. Zastonj bila so moja opravičenja, zastonj vsaka beseda, da ni mojega imena prav izgovoril itd., ker učitelj jo moško v svojem jeziku reče: jaz sem vaš gospod, vi nimate nobenega družega poslušati, vi si nimate nobenih družih imen krojiti itd. itd., — v kratkem, tako postavo nam je bral iz glave, da smo mislili, da stojimo na Sinajskej gori, ko Bog Mojzesu svoje zapovedi izročuje. Ko nam je filipiko odmolil, začne bliskati in treskati po šoli od samih — — „cvajerjev.“

„Joj to so streng profesor“ pogovarjali smo se, ko je zvonček na dvorisču zakljenkal in gospod iz naše šole stopil.

Jaz pa dolgo premišlujem to zgodbo. Zamišljen pišem na papir „Dampfschiff“ in gledam, kako bi se neki moje ime iz te besede izpeljati dalo. Več dni ostal sem pri tovarših „Dampfschiff“ in celò Jurčeku se je čudno zdelo, ko sem mu to povedal. Z glavo kimaje mi reče, da je on vse dozdej moje ime od „Domschütz“ izpeljeval. —

Druga zanimljiva točka mojih „nepozabljivih črtic“ je tudi una, ko smo dobili okrogloličnega učitelja v šolo, dosti znanega, da bi ga natanjko popisoval. Na ljubljanskej gimnaziji ni nič čudnega, ako kak renegat predava slovenski jezik; torej ne čudite se, ako sem tudi

tega doktora skusil v tem predmetu. Predaval je „hohtajč“ naš materni jezik in slobodno rečem, da izmed 10 pravil Potočnikove slovnice, komaj smo eno podčrtali, ktero je bilo učiti.

Drugi tak mojster-skaza slovenskega jezika bil je preljubeznjivi ljubček, preznani g. Korl, ktereга ne bodem obširneje tukaj popisoval, saj je menda také že vsacemu znano njegovo suho predavanje. Ne le, da je sam večkrat obstal svoje neznanstvo, ampak tudi pri nekej prilici je rekel: „schweiget! meine ohren reichen bis in die letzte bank.“ Dovolj spričevanja njegove učenosti!

Prava steza. *)

Govori se o Herkulu, da se je v dobi odraslega mladenčca napotil za srečo in tako potovajoč po svetu, pride nazadnje do necega razpotja, kjer sreča dve Vili, ktere zagledavši tako snažnega in krepkega mladenčca, obe zaželite, da bi ga vsaka po svojem načinu srečnega storila.

„Čuj mladenč“, reče ena „obrne po levej poti, da te po njej pripeljem na vrhunec zemeljske sreče; pot je ravna in vtrta, a vodi v neskončne razkošja in slasti.

Nato reče druga vila: „Hodi po mojej stezi na desno in prišel boš do kreposti in nazadnje do nevmrlosti. Pot je težka in vrlo mučna in veliko over ima potnik na njej. Tudi slasti ima moja pot nekaj; a te so stalne in krepljive.

Herkul, mladenč poln razbóra, prezre obetavne ponude prve vile, ter obrnivši se od nje reče ponosno plemenitega in nedolžnega srca: „Ne pristje možu, da v bezdelavnosti in v razkošju trati svoje dni! Trud in napor dolikuje mladenču in od kreposti, ktera ga kinča in olepša bolje nego suho zlato in sjajno kamnje, ne smejo ga sledenja razbojnikov preplašiti in na drugo pot obrniti.“

Krasna pravlica! Imamo jo sicer iz poganskih časov, ali — polna je naukov za našo dobo, ker čuditi se moramo zares, da so že takrat tako zelo cenili krepost in jo z nevmrlostjo nadarjevali, o kterej komaj da se je kaj slutiti moglo. Kdo bi se ne čudil zrelej razboritosti in moškosti Herkuleveje? — Vedil je izabrati pravo srečo od vabljive sence in ni se pustil zapeljati po lepej po-

*) Govor g. Alfreda Boiča, dijaka VI. realnega razreda, ki smo ga predstavili v slovensko besedo iz letnika zagrebske realke. Vred.

nudi in še manje s tem, da ga na nastopljenej stezi težki trud čaka in velike nevarnosti mu proté.

Zjokati bi se moral človek pomislivši, koliko dobrih mladenčev stoječih na podobnem razpotju, pustilo se je zapeljati od vabljive Vile tako, da so obrnili po krivej poti, ter zagreznili v blato razkošja, kjer so tudi vtonili.

Herkul bil je ponos krepostnega moža, in ta ponos rešil ga je od krive poti. S tem branilom treba se je tudi nam braniti, ali vrh tega ponosa imejmo še neko drugo orožje to je — součice svete naše vere. Ako oba ta stražarjabdeta nad nami, potem ni sovražnika, kateri bi nas v svoje mreže dobiti mogel.

Dragi bratje součenci! Bditi moramo nad sabo, da ne zgrešimo prave poti, poti kreposti. Domovina naša zahteva od nas, da jej bodemo ne samo umni, nego tudi krepostni sinovi. — To nam naj bode naš cilj, za katerem naj vsaki od nas hodi. Bog daj, da le na takej poti bi se večkrat srečevali! —

„Na trudu žito rodi, o muki grozdovi vise“ veli hrvaška poslovice. Njej bi jaz še to le dodal: s trdom in z mužo pride se k znanostim, potem imamo tudi mi, kateri smo v naukih, poslovice za se. Kdor hoče, da goji svoj um s knjigo, naj se varje mehkopotnega življenja; njemu ni prozorje prerano; on se ne preplaši zime, še manje letne vročine, on ne išče vgodnih časov in tudi ne mara za nje. On ima vedno pred očmi vzvišeno zvrho, da oplodi in razbistri svoj um z novim plodom znanja in zbirajoč stvarno ktero znanje, skrbi skrbljivo, da mu ne zgine moralna stran naukov, ker zna, da kdor obe strani ob enem prisvojevati si vé, sam on more doseči pravo izobraženje.

Bratje! Z zdanjim časom zopet je eno leto našega učenja minilo. Kako naj bi bil vsaki izmed nas v tem času v naukih napredoval, slišali smo ravno zdaj. Kdor se je trudil celo leto in dobil pohvalne rede, tistega pozdravljam z radostnimi besedami: Privošim ti mili tovarš! Ti si na pravej poti; napreduj tako in postal bodeš, česar se domovina od tebe nadja.

Kaj hočem pa tistim reči, katerim se ravno ta čas ledeni mrež mreža po obrazu? Tacim bi z bratovsko ljubeznijo pred oči stavil tisti moj dodatek: „s trdom in z mužo pride se k znanostim.“ Bog daj, da bi se ti prihodnje leto spominjali večkrat tiste poslovice in mojega dodatka! Bog daj, da bi se z bistrejim licem in z veselejim srcem podali na pot k svojim staršem! Bratje mili, spominjajmo se, kterege smo naroda! Saj so Slaveni še zmiraj v stranskih zavodih prekosili svoje vršnjake in v domačem zavodu, v katerih se nam nauki predavajo v milem maternem jeziku, bodimo

marljiveji nego v stranskih. — Neki mož, kterega vsaki Hrvat iz dna svojega srca štuje, reče pri nekej prilici: Učeni Nemci, možki Francozi in bogati Anglezi postigli so vzvišeno stanje samo s pomočjo narodnega ponosa. To plemenito čut ohranimo tudi mi in potem bode nam domovina srečna in mi v njej presrečni.

Zdaj, ko se ločim od svojih tovaršev iz tega zavoda, spoznam si za dolžnost, da se hvaležno spominjam te učilnice, v kateri prisvojili smo si obilnega znanja, ter iz globočine svojega srca zavpijem najpoprej: Bog nam poživi občega dobrotnika in skrbnika, premilostnega našega kralja Franjo Josipa! Bog živi gospoda ravnatelja tega zavoda, dalje vse naše učitelje in vse dobrotnike tega učilišča!

NARODNO BLAGO.

Od sv. Peregrina.

Stoji stoji hrastov gojzd,
Pod gojzdom bela cesta leži.
Po cesti vozi voznik mlad,
In se joka na ves glas.
Srečal ga je mlad fantič,
Mlad' fantič svet Peregrin.
On ga vpraša, kaj ti je,
Da se jokaš na ves glas?
Men' se je treba pač jokati,
Konjči ne morejo peljati'.
V to cirkev se podaj,
Gor za sveto mašo daj!
Voznik se je na hrib podal,
Gor' za sveto mašo dal,

Mašnik začne mašo brat',
Konjči začnejo glave vzdig'vat'.
Mašnik začne darovat,
Konjči začnejo razgetat'.
Mašnik začne povzdigvat',
Konjči začnejo ustajat'.
Mašnik začne zavživat'
Konjči začenjajo peljati'.
Mašnik je mašo zbral,
Voznik se je za konjči podal.
Srečna je fara srečna vas!
K' svet'ga Peregrina patrona imaš.
Kjerkol bom hodil, kjer še bom
Svetga Peregrina častil bom.

Zapisal Jože Lovrov.

Izdana deklica.

Sel je nekdanj mlad lovec jelena streljat. Ni dolgo hodil, ko zagleda lep grad sred hoste. Zgoraj v naj zadnji visokej lini pa je stala krasna mlada gospodičina, in se po lovcu ozirala. Ko jo lovec zapazi, zdihne nehoté proti lini:

„Oj dekle mladó
Ko bi ti moje b'lo!“

Deklica pa mu iz line odgovori:

„Lehko me ti dobiš
Če se prav zadržiš.“

To izgovorivši mu reče: „Danes ni pegama*) doma, in ako hočeš, moreš me rešiti. Idi domu, vzemi rudeč plašč, molek, glavnik, prstan in zasedi črnega vranca, ki te bo hitro nazaj prinesel.“

Mladenč obljubi vse storiti in hiti domu. Doma vzame, kar mu je naročila, in odide zopet v gojzd nazaj. Do grada dospevši, razgrne plašč pod ono lino, in gospodičina skoči iz line na plašč, vsede se poleg mladenča na vranca in mu velevala dirjati, koljkor je mogoče, zakaj pegam bo kmalo doma.

Alj ura komaj devet bije
 Že pegam zadej vpije:
 „Počakaj me vendar lovec mlad
 Nekaj bi ti povedal rad!“

Deklica pa nagovarja lovca, naj nikar ne čaka, le dirja naj in molek na tla vrže. Ko molek na tla pade, postal je naenkrat krasen vrt z žlahtnimi dišečimi cveticami, pri katerih se je pegam dolgo mudil, tako, da sta ta dva dalječ prišla. Alj kmalo jima je bil zopet za petami in:

Ura še le devet bije
 Pegam že zopet zadej vpije:
 „Počakaj me vendar lovec mlad
 Nekaj bi ti povedal rad!“

Gospodičina pa zopet reče naj ne čaka, ampak naj dirja in glavnik od sebe vrže. Hipoma so se pokazali za konjičem gore, ktere pegam ni mogel naglo prekoračiti. Zopet je nekoljko zadej ostal. Alj

Ura še le ednajest bije
 Pegam že zopet zadej vpije:
 „Počakaj me vendar lovec mlad,
 Moram nevesti doto dat!“

Lovec dirja le dalje, in vrže prstan na zemljo. Postalo je globoko in široko jezero. Pegama je voda mudila in ona sta mu dalječ naprej odšla; alj

Ura že dvanajst odbije,
 Pegam še zmirom zadej vpije:
 „Počakaj me vendar lovec mlad
 Nekaj bi ti povedal rad!“

*) Stara žena, ki mi je pripovedko povedala, imenovala je onega moža, ki je deklico vkradel, „pegama“, in je rekla, da beseda pegam toliko pomeni kot hudič. Kar se metrike tiče, nisem nič popravljaj, ampak zapisal, kakor sem slišal.

Zdaj reče deklica lovcu, naj postane in pegama počaka, ker po polnoči več moči nima. Pegam ju dojde in lovcu tako govori: „Srečen si lovec mlad, ker si krasno deklico rešil, alj vedi da je ne smeš za ženo vzeti, zakaj ona je tvoja sestra,

Ki jo je mati izdala,
Ko jo je v zibki zibala!

Zapisal Podgorjanski.

Božič pri belih Kranjcih.

Že nekoliko časa pred svetim dnevom navdaja veselje in radost srca tega naroda, pa ne zavoljo dobrega živeža tega dneva, kakor nekterega, ampak zavoljo sv. dne, rojstva našega izveličarja. Da morejo bolj s čistim srcem božiče obhajati, izpovedajo se, prejmejo tudi ss. zakramente. Pride badnjak. *) Zgodaj zapusti cela družina posteljo, in začne celo pohištvo in živino v najlepši red staviti. Gospodinja zamesi velik hleb iz najbolje moke, kterega tako lepó ovenča, da ga je lepota viditi; imenujejo ga božičnikom ali „poprtnikom.“ Zraven speče še mnogo drugega kruha in „gubanice.“ Poprtnik načne najprvo hišna mati še le o sv. treh kraljih in ga da vsej družini in tudi živini pokusiti. Zraven tega speče hišna mati tudi vsacemu detetu mali hlebček, ozaljšan z lepimi venci in tičicami, ki so napravljene iz testa, kterega morajo shraniti do sv. treh kraljev. Proti večeru se oglasijo zvonovi in dolgo časa oznanujejo potrkovaje veseli prihodnji dan. Po polju hodijo mlade dekleta in škropijo z blagoslovljeno vodo puste njive, da bi obilno bogato žetev rodile. Volovski hlev je ves opasan smrekovimi vejami, na njegovih vratih pa visi razpelo, napravljeno iz blagoslovljene leskove šibe. To razpelo ima namreč odvracati vse hudo od domače živine. Večerni mrak začne svoje črno krilo po zemlji razprostirati in zopet spominja mirne prebivavce, da molijo angeljsko pozdravljenje. Gospodinja gre še enkrat na dvorišče in poškropi vse poslopje, potem se vrne v hišo, ktero tudi škropi. Da bi kak ptujec v hišo našega kmeta stopil, resnično bi se začudil viditi na desno in levo vse nakitjeno v najlepšem redu z mnogimi lučicami razsvetljene božje podobe okoli jaslje, ki so mnogovrstnimi popirnatimi venci ozaljšane. Na stropu pa vse miglja od pozlačenih orehov, rudečih jabelk in mnogo drugih lepot. Okoli velike mize se vsedejo moški in ženske k večerji, ki obstoji v kruhu, viuu in kostanju. Tú se vidijo najlepše navade našega prostega ljudstva, naj-

*) Dan pred božičem.

lepše proste zdravice človeku na uho doné. Hišna mati povzame besedo in jame govoriti: „Dragi moji otročiči in družina, prosim vas ne opustite navade necojšnega večera, ki se lahko ovršijo; jaz sem jih podedovala po mojih roditeljih; dopolnujte jih tudi vi po mojej smrti in skrbite, da bodele vselej jutrnjega dneva s čisto dušo deležni.“ Na to vsaki malo vina posrka in kruha prigrizne. Ko po večerji čišlo odmolijo, postavijo na mizo nekoliko čiste obleke, jarm, božičnik, in druge za prihodnji dan pripravljene jedi. Držé namreč za velik greh kaj kuhati razun juhe. Pri tej jedi in gori napomenutih stvarih gorí celo noč sveča. Kmaló potem se združijo mladenci, dekleta in možje, še trdne postave, in grejo k polnočnicam. Po celej poti pa prepevajo božične pesme. Drugi pa grejo počivati ali dosti spati nemorejo, ker po vsih podružnicah celo noč zvon; trkljajo. Drugi dan že za rano opravijo božjo službo in okoli 11. ure vsedejo se k pojedini. Naravno je, da si slehri za ta dan kaj boljega priskrbi, česa tudi naši ljudje ne opusté. Skuhajo kaj dobro juho, za katero si najsiromašnejši ljudje mesa priskrbijo, štruklje iz orehov, ali pa gubanico iz ajde. Tako obila jedi se prinese na mizo, da imado za celi drugi dan dosti jesti. Ko se tudi sladkim vincem žejo malo vgasijo, čuda veliko pesem izpojó; najprvo zdravico napijejo gospodarju in gospodinji, potem pa eden drugemu. Nazadnje v molitvi prosijo da bi jih Bog še veliko let v dobrem zdravju ohranil, in tako končajo božično veselje.

spisal Jože Lilek.

Slovstvo jugoslavenko *)

* *Čudne poti Božje vsegamogočnosti* ali skrivne sodbe srednjih časov, spisal Franc Bunc, učitelj v Kamnju na Goriškem. Cela knjiga obseza 9 $\frac{1}{2}$ póle in velja 45 novč. Obseg je zgodovinski, torej primeren in koristen mladini.

* *Slovenska slovnica* za domačo in šolsko rabo, spisal Anton Janežić. Na 262 stranéh razlaga prav temeljito in razločno slovenski jezik. Velja v Celovcu le 1 st. (gold.) s poštnino pa 1 st. 30 novč. Dijaci, brzo po njej! Zdaj ne bode več izgovora: „nimamo dobre slovnice!“

* *Abuna Soliman*, slavospjev in življenje ranjcega dr. Ignacija Knoblehera, apost. provikarja v srednjej Afriki. Z bakrorezno

*) Pod tem naslovom prinašali bodemo vse nam znane in primerne knjige, ki bodo prišle na svetlo, upajoči, da bo tudi mladina segala po njih in pomagala tudi ona, kar bo v njenej moči. Vred.

nas je sram povedati. To je našega g. Vilhara spravilo v veliko žalost in strašne zadrege; zato pravi v zadnji številki svojega valjanega lista: „Današnji list je z a d n j i „Naprejev“ list. Važne in grenke vzroke te dogodbe zagrebljem v svoje srce. Veliko hvalo izrekam zvestim podpornikom in jemljem slovó, rekoč: „živimo za narod, izobražujmo se, okrepčujmo se, zložimo se v korist svoje domovini in vsemu cesarstvu! Večni Bog je pravičen; on meri pte narodom in tudi nas vidi. Ako tudi nas je malo, pa vendar čutimo da smo enega debla, ene krvi! Tedaj: „Bog z nami!“ — Nas je grozno obsupnila ta žalostna novica, tim več, ker zdaj ostanemo Slovenci zopet brez političnega lista — brez vodje, kateri bi nas vodil po nevarnih stezah našega življenja. Ker g. Vilhara poznamo kod iskrenega prijatla mladine, upamo si svetovati, ali bolje rečeno prositi ga, da bi nas v prihodnje vsaj s kacim beletrističnim listom razveseljeval, kteremu bi vsa mladost prav rado pomagala. Komurkoli so le količkaj znane njegova mična dela, gotovo bode z veseljem podpiral našo prošnjo.

Prijateljske pisma in druge novice.

Zagreb. Ker vemo, da bode ljubó slovenskim dijakom, ako zvedó kaj o sosednih — hrvaških šolah, naj podamo tu nekoliko tacih črtic, kar smo brali v dotičnih letnicah ali programih. Zagrebška gimnazija štela je lamsko leto 357 dijakov. Vodja jej je č. g. Adolfo Veber, kterega je konci leta zavoljo njegovega bolehanja zastopal gosp. Vekoslav Babukič, učitelj ilirskega jezika. Vkupni zbroj učiteljev bil je letos 16. med kterimi sta dva Slovenci gg. Ivan Macun in Franc Bradaska. Program obsega zanimljiv spis od kateketa višje gimnazije č. g. Aleksa Štibohara „o neumrlosti čovječje duše.“ — Predavali so se vsi predmeti v domačem jeziku samo nemški jezik po nemško v vsacem razredu po 2 uri na teden. Izvanredni predmeti bili so: jezik talijanski in francoski, gimnastika, risanje in glasba. — Realnim šolam bil je vodja č. g. Josip Torbar. Učiteljev bilo je 12, med kterimi 5 Slovincov gg. Franc Erjavec, Viktor Lipež, Franc Magdič, Stožir in Ivan Tušek. Program obsega „nješto o postanku žestokih tekučinah“ spisal realni učitelj g. P. Žuljić in „resultati meteorološkičkoga opažanja od srpnja 1862“ priobčil realni učitelj g. Ivan Stožir. Konci teh opazk pravi g. spisatelj, da je bilo v zimi 186 $\frac{1}{2}$ 6 dežovitih dni v Zagrebu manj, a 5 snežnih več, nego leta 186 $\frac{2}{3}$; v spomladi leta 1862 bilo je pa 8 deževnih in 3 snežni dni več, nego v spomladi 1863. Prvi saeg zime 186 $\frac{2}{3}$ bil je v Zagrebu 20. dan studenega ali novembra in zadnji 9. ožujka ali marca. — Za točnost teh meteorološkičnih opazk skrbela sta tudi po naročnji učiteljskem dva dijaka gg. Stepan Opat iz VI. in Emanuel Stanisavljević iz IV. realnega razreda, ki posebno dobro razumita te stvari. Dijakov bilo je v vseh 6 razredih konci leta 119. Na zadnjih straneh je krasni govor, kteri je izvrstno govoril g. Alfred Boič, dijak VI. realnega razreda. (Glej str. 8.)

— (Odgovor na prijazno vprašanje.) Nekteri dopisniki nam v pismih pravijo, da bi rado večkrat dopisovali, pa nimajo „Torbici“ primerne gradiva. Tem in vsim družim zastran tega to le odgovorimo: Ni ravno treba, da bi dopisi bili samo o šolskih in učiteljskih zadevah, naj bodejo kakoršnegakoli zadržaja, — vse hočemo po zmožnosti natisniti, ako le niso preveč suhoparne stvari, ker „Torbicina“ naj važnejša naloga je, da se mladina vadi urnejega in pravilnejega pisanja. Zato nam ne bodejo tudi gotovo zamerili drugi. č. gg. bravci ako časi v kacem dopisu na kaj naleté, kar bi prav za prav ne spadalo v „Torbico.“ Krajopisi, ljudske šege, narodne pravlice, drobtinice o narodoljubju, o slov. čitalnicah, šolski napredek, stan dijakov, učiteljev, šolsko in cerkvene petje — vse take in druge stvari, če tudi v podobi dopisov, jako nam bodejo po godi; le pišete in vadite se v slovenskem jeziku v kakoršnejkoli tvarimi. Naša skrb pa bode, da večje nepopolnosti pri tem ali unem popravimo, kar bode v naših močeh. Le po takej poti zamoremo dospeti do boljšega znanja maternega si jezika, ker nobeden ni še padel z nebes učen in tudi ne bode. — To naj bo za ravnilo vsim marljivim dopisnikom, ki želijo večkrat dopisovati, pa ne vedò kaj.

— 5. t. m. poklonilo se je sl. učiteljsko osebje pravničke akademije pre-svetlemu g. banu Šokčeviću. Pri tej prilici izrazila je Nj. prevzvišenost svetli ban nekako nezadovoljnost z zagrebškimi pravnici, veleč, da pametni roditelji gotovo ne bi pošiljali hoteli svoje sinove v ta zavod, in ako bi Nj. prevzvišenost sama bila kdaj v tacem položaju, gotovo tudi ona ne bi dala sina v to učilišče, ker nikjer toliko ne demonstrirajo, kakor ravno v Zagrebu gg. pravnici. — Ako bi smeli mi kaj na to reči, bi bilo to: V celem lantskem šolskem letu vemo mi za dve homatiji, kateri ste potekle od večine tukajšnjih pravnikov, in te ste bile namreč 1) pustni vtorek in 2) pred stanovanjem g. dr. Starčevića. Kar se tiče „pustnega vtorka“, ni bila vendar taka strašna pregreha, ker povsod se nahajajo imenovani dan našemani posvetnjaki, ki takrat marsikaj delajo, kar drugi dan že čisto pozabijo. Mestna policija ima menda pravico, v slučaju kake politične predrznosti, krinke ali larfe tacim rogoviležem potegniti iz obraza in dotične osebe zapreti, kakor se je neki v Trstu zgodilo, ali to se pa pri nas ni zgodilo, timveč so policaji, odkritosrečno rečeno, šemam ali maškoram delali pot in jih stavljali v red. — Druga homatija potekla je pa iz domorodnih src, ki so gosp. Starčeviću napraviti hoteli baklado in jim ni bilo dopuščeno. — Hudo rano so torej vsekale gotovo vsim besede prevzvišenega g. bana: „da se bode akademija koj zaprla, ako se le enkrat še kaj napčnega zgodi.“ Nerodnega se po mestu večkrat kaj pripeti, česar še mladina ne vé in lahko rečemo, da so nekteri že večkrat po nedolžnem kamnje obdolževanja metali v tukajšnje gg. pravnike.

☺ **Novomesto.** Dovoli, draga „Torbica“, da Ti moje slabo pero privikrat kaj piše. Pa kaj bi Ti pisalo? Novomesto je majhino in le malokdaj je pri nas kaj novega. Slovenci smo, kar se da, čitalnice pa vendar še ni, pa kaj si hočemo? Naenkrate še Bog sveta ni stvaril! Somnje imamo velike in tudi pogostoma. Ljudi se namreč tukaj toliko snide, da je na trgu tak drenj, da se skoraj naprej ne more. Na prodaj je marsikaj, in upam si reči, da se tukaj somenj med „velike somnje“ na Kranjskem prištevati sme.

Na tukajšnjih somnjih je tudi, kakor skor povsod, vsemu prizadevanju gosposke vkljub, še dosti tatov, tako, da mora prodajavec skrbno paziti, da ga ne okradejo. Pa dosti o tem. Jesen je bila na Dolenskem še precej vesela, po-

sebno pa se je kapljica dobro obnesla, česar se pri tako silnej suši nismo nadjali! Pravijo, prej ko ne, tako bo dobra, kakor 1834. leta. Vidimo, da nam Bog več podeli kakor sploh pričakujemo, dasiravno nismo vredni. Dolenc je pa tudi o sv. Martinu posebno „židane volje“, ko se pridelana kapljica nič več mošt, ampak vino imenuje. In kakšno veselje je o trgatvi in prešanji! Vsaki memo gredoči mora pit iti, p. v zidanicah na Tržkeji gori, eno uro od našega mesta, kjer je tudi pisavec teh vrstic grozdja in novine pokusil. Dolenci so sploh kaj radodarni. — Zdaj pa se nekaj o tukajšnji slovenščini. Pöje se pri sv. maši le slovensko, in sicer vsaki dan „pred Bogom pokleknuimo“ z drugim napevom, le po nedeljah se sliši kaka nemška, n. pr. „hier liegt“. V šolah slovenščina tudi vrlo dobro napreduje, ker imamo za njo učnega in iskrenega učitelja, slavno znanega P. Ladislava. Prestavljamo tudi časi za vajo grško v slovensko. Gimnazijalci smo tudi večidel navdušeni za slovenski jezik, le to mi se je čudno zdelo, da učenci normalnih šol nemški kraljajo, dasiravno skor vsi slovenski bolje znajo. Ne verjameš, da bi se jim to v šoli ukazovalo!

Novomesto. Zdrava mi bodi „Torbica“! Le potuj zopet po slovenskih krajih v krasne doline, kjer človeško srce veselja obilih pridelkov poka, kjer bistro vodice šumeče valove podé, kjer čiste sape pihljajo in um človeški bistrijo. Slušaj kaj o naši gimnaziji. Vsi gospodje učeniki so prav narodni, kajti nikdar ni overe pri kakaj slovenskej zabavi od čestitih oo. franciskanov. Ne jemljejo se slovenske bukve učencem, ampak še navdušujejo nas, da se na nje naročujemo. Hvala tedaj takim učiteljem! Iluda rana bi bila za nas Dolence, ako bi višja gimnazija pri nas nehala, kakor pravijo.

J. Z.

Ljubljana. Poprej nego danes kaj družega pišem, naj spregovorim par besedic o tistem „pojasnjenju“, ki ga je č. g. Jožef Marn, gimnazijski katehet, v „Zgodnjej Danici“ sestavil. Vidši naslov „pojasnjenje“ začudil sem se zelo, kako se je neki ta stvar pojasnila? Tako sem modroval in pričakoval sem zares kacega pojasnjenja, vzlasti, ker učnega g. M. podpisanega vidim, — ali kako se zavzamem, ko nič družega ne berem kod laž je, laž je, laž je, pa laž je, pa zopet laž je itd. Dozdaj smo slišali, da tako le taki odgovarjajo, katerim sramote lica zarudé in v zadregah ne morejo družega odgovoriti. Tudi je še zmiraj do zdaj v ysacem „pojasnjenju“ bila stvar pojasnjena; torej se zelo čudimo, da si je imenovani gospod mogel izebrati tak neprimeren naslov, ker vse ni nič družega kod neslano očitovanje. Koliko laži je pa le vendar v nemem dopisu? Laži nobene, le nekatere pomote vrinile so se nam pod pero in sicer take, da n. pr. nekatere besede smo pripisovali temu, pa jih je govoril uni itd. Lahko potem g. M. v „Danici“ pravi: Laž je, da je g. A—I rekel Tudi nismo nikjer naročito zapisali, da so dotični dijaci odgovarjali ravno naše besede in v ravno tistem redu, kakor smo jih mi povedali. Laži ni torej v dopisu nič, ker dobro vem, kako je bila stvar, dasiravno nisem bil v zbornici pričujoč. Nekaj, kar smo rekli, da so v zbornici govorili, pretresovalo se je pred profesorji v šoli, kar sem zvedil še le, ko je dopis bil že v Zagrebu. Govorica bila je taka tudi po celem mestu in še enkrat rečem: zadržaj mojih besed je resničen, Ako bi bila g. M. resnica toliko pri srcu, naj bi bil povedal, kako in kaj se je govorilo pri zbornici o tej reči. Ako tega ne sme, zakaj pa je na uno opazko, da „med dijaci čudenje postane“, naglo odgovoril, da ni bilo več dijakov pričujočih, kakor eden? Iz tega zaključimo, da na vse druge besede ne more odgovoriti družega g. M., kakor osramoten laž je. Ako hoče torej g. M. to stvar pojasniti, mora nam resnico razodeti, brez te niso

njegove vrstice v naših očeh pojasnjenje, ampak le v naglici sestavljeno „očito vanje“⁹⁾). Zdaj pa še nekaj o šolah. Končali smo lanijsko šolsko leto po navadi slovesno v strelišču. Slovenski je govoril g. Ljudovit Cegnar, osmošolec. Zeló se je obnesel. Pravil je, da so pridnemu osmošolcu konci leta odprte 4 poti, na katerih more srečen postati: duhovska, modroznanska, medicinarska in pravoznanska. Lep njegov glas in še navdušeno srce pripomoglo je veliko, da je srca poslušavcev očaral in vpili so vrlému mladenču glasno živijo in slava. — Tudi je bil po navadi latinski govor, pri katerem se je izvrstno obnesel g. sedmošolec Ferdinand Staré. Govor je sestavil č. g. profesor Vavrú; ni nam torej treba praviti o njegovej izvrstnosti. Junački Staretov glas kaj dobro se je prilegal latinskim besedam, ktere je imenovani govornik tako razumljivo in čisto izgovarjal, da je bilo veselje. — Nemški govor je prevzel sedmošolec g. August Pretner. Predmet njegovega govora bil je, odkrito rečemo, ne mikaven — o nekacem Konstantinopelu, kali? Poleg vsega tega govori g. Pretner malo nerazumljivo, da le malo povedati moremo, kaj in o čem je govoril. — Izmed realnih učencov ni letos nobeden deklamoval; ne vemo — od kod to? Mar ni nobeden v vsej ljubljanskej realki zmožen za to? Program realnih šol se je pa vse drugače obnesil. Nahajamo namreč v njem celo slovensko slovnico, kakor jo g. spisatelj imenjuje „slov. slovnico v spregledih“. Sestavil jo je č. občeštovani g. katehet Anton Léšar. Ker se ta slovnica tudi v posebnih iztisih prodaja, željeti je zares, da bi jo vsaki dijak imel vedno pri rokah. Hvala in slava vrlému našemu g. Lesaru! V gimnazijskem programu ni nič slovenskega, kar nam ostane čudna zastavica. Nekaj suhih stvari zagledaš notri in oči te zabolé od samih matematičnih hiroglif. Da tistega nobeden ni bral, smel bi trditi. Ali bode mar dijak take reči prebiral, kteri komaj čaka

⁹⁾ Kar se v omenjenem „pojasnjenju“ vredništva „Torbičnega“ tiče, kteremu g. M. očita, da je „Zgodnjej Danici“ pripisovalo „črni jezuitarski plajšč“, moramo reči, da imenovani gospod unih naših vrstic ni dobro razumel in, ako ne bi bil našega opravičenja v poslednjej lanijskej „Torbiči“ tako razdražen bral (sam Bog vé zakaj), gotovo ne bi kaj takega napisal. Vedno štujemo „Zg. Danico“ in najhuje nam dene, ako nam kdo reče, da smo s svojim pojasnjenjem razžalili čast, vredništvo cerkvenega lista. Hvala komur hvala, čast komur čast. Mi smo se le opravičili v tretjej lanijskej „Torbiči“ in še pomislili nismo na kako zamero. Da ne pišemo pohujšljivo, trdno smo prepričani in nadjamo se, da nam „Zg. D.“ ne bode odrekla svojega prijateljstva in da nam tudi čč. gg. duhovni ne bodejo kratili materialne pomoči. — Da pa g. M. v „Danici“ očitno vpraša: kteri le količkaj (!!) poštení (!) domorođec bi si upal priporočevati „Torbičo“ slovenskej mladini, — tega vprašanja ne bi bili od njega nikakor pričakovali, da se hipoma nismo spomnili, ko je predlanijskem rekel očitno v osmem razredu v Ljubljani, da nam slavnega našega Prešerina nikakor brati ne priporoča. Mislimo, da kdor tacih izvrstnih reči ne priporoča, gotovo ne bode „Torbiče“ v aj jugoslavenske mladine hvalil in priporočal. Dalje se je g. M. gotovo tudi zareklo zapisavšemu: dokler bo še „Torbiča“ take in enake laži po svetu trosila itd. Ktere so neki tiste take in enake laži? Le vén ž njimi — rado jih prekličemo. Rečemo pa, dokler bode g. M. take in enake pojasnjenja v tacih in enacih naglicah sestavljaj, ne bodemo za njegove take in enake pisarije nič se zmenili in tudi v tacih in enacih slučajih nič več odgovarjali. Naj bode že kakorkoli hoče, — bodi si tudi, da je g. M. omenjeno pojasnjenje le „in mandatis“ napisal, v polemike se nočemo zanaprej spuščati ž njim. Saj je o tej reči nek bistroumen dopisnik od gornje Save v „Narodnih Novinah“ tako že takrat prav dobro pisal.

šolskih počitnic, da se malo oddaljne. In akoravno bi, povejte nam, koliko jih je na našej gimnaziji, da bi vse razumili O nesrečna potrata časa! Imena dijakov so zopet, kakor Nемеc pravi: „unter aller kritik“. O nedoslednosti je v njem vse živo. Tu bereš Rossmann, Rosmann in Rozman, Jellenc, Podboi itd. itd. Nekteri starokopitarji pišejo še zdaj z namestu c, n. pr. Kimovez namestu Kimovec. Bog se nas usmili in pošelji nam skor boljše čase!

□ **Ljubljana.** V poslednjej lanjskej „Torbici“ piše nek dopisnik gosp. R. F. med drugimi stvarmi tudi o tukajšnem gimnazialnem petju, s katerim, kakor se vidi, nikakor ni zadovoljen. Ne bi rado viditi, da se naša „Torbica“ zavoljo taci h reči komu zameri, toraj naj jaz popravim to reč. „Petje na gimnaziji ljubljanskej je hvalevredno“, tako sem čul govoriti že dostikrat več, v godbi in v petju prav dobro izurjenih. To mora tudi vsaki pritegniti, kdor le ni pristran in komur je le količkaj resnica mar, ako pomisli, da se višji gimnazialci večidel sami z lastnim veseljem vadijo v petju. Čudno nam se toraj zdi, da je bilo petje lanjskega šolskega leta g. R. F. tak trn v očesu, ako le soditi zna! Drugopot naj g. dopisnik dobro pomisli, kaj bode pisal, da ne bode grajal, kar je hvalevredno *). Z Bogom!

Ljubljana. Kakor navadno, Kranjskej se deželi semtrtje kakšne krivice delajo, kakor n. pr. tudi konci pretečenega mesca v Ljubljani pri volitvi novega zdravnika in zdravniškega vodja za bolnišnico. Izvoljena sta bila namreč g. dr. Stöckl za vodjo in g. dr. Keesbacher za primariususa. Moralo bi se zahtevati, da so gospodje, kteri nastopijo tako važno službo, popoluoma izurjeni v tistem jeziku, kterega bolnici govoré, in to mora vsaki priznati, da je v ljubljanskej bolnišnici bolnikov ali iz mesta ali iz družih slovenskih krajev. Torej govoré jezik slovenski. Ako pride zdravnik lečiti bolnika, vendar je prva njegova naloga, da ga natanjko poprašuje, kako se počuti, kje mu težko prihaja itd. — ali čudno bo bolnik gledal, kteri bode izročén g. Keesbacheru. Kako se neki bodeta razumila? To bode res križ! Najbolje bi bilo, da bi se v ljublj. bolnišnici ustanovila nemška šola, v kterej bi se tisti bolnici, ktere bo g. Keesbacher lečil v nemškem jeziku podučevali in potem tudi slovenska šola, ktero bi moral gosp. Keesbacher obiskovati, da bi se v naj potrebnjih zadevah z bolniki razgovarjati mogel. To je ena težkoča, na katero častni odbor ni nič obzira vzel.

Potem je tudi živa potreba, da je izvoljen zdravnik za bolnišnico, temeljito praktično izurjen v zdravništvu. Ali kakor smo sami opazili, g. Keesbacher se le bolj z družimi reči peča, kakor z zdravilstvom, ktere se ne slagajo čisto nič z njegovim stanom. Vredništvu „Laibacher Zeitunge“ bil je on dozdej zvesti pomočnik, zastopajoč ob enem tudi semtrtje frankfurtske interese. Tudi ga bode zdaj morebiti pogrešala c. kr. policija, ktero je z drugimi nekterimi apostoli zvesto podpiral v preiskovanju kakih tajnih demonstracij, posebno rado pa, ako se je kaka slovenska kri vnela.

Vidite, takega moža so izvolili v našo bolnišnico! Res vesela ga more biti cela kranjska dežela in posebno naši bolnici v bolnišnici!

Tudi mladina mora obžalovati, da imajo ptujci prednost domačim; kakšna prihodnjost nam sije, ako vidimo, da moramo ptujcem podložni biti. Zastonj je

(*) Drage so nam Vaše vrstice o tej reči. Naj se le zmiraj popravi, kar bi vlegnilo neresnično biti. „Torbično“ vredništvo v Zagrebu ne more vediti, kaj in kako se v Ljubljani godi, ampak upa dopisnikom. Vred.

naš trud po toliko in toliko letih, ker po svršenem nauku moramo po ptujih deželah služiti, ptujci se pa šopirijo po naši ljubej domovini.

Kranj. —St.— V 2. zvezku „Torbice“ ni nekdo nič veselega pisal o Kranju in njegovej čitalnici; se vé, on je pisal tako, kakor je slísal, ali tega pa ni pristavil, da gre v našem preljubem Kranju vse na pol, i da je zatorej morda naletel ravno na nemškutarsko polovico. Naj bo pripuščeno meni, ki diham in živim v našem preljubem Kranju — meni, kojemu je znana vsaka polovica bodi si slovenska, bodi si nemškutarska, da spregovorim o tem besedo:

V našem preljubem Kranju tedaj gre vse na pol. Razcepljeni smo v dve stranki, zato imamo tudi dva „verein-a“. V enega zahajajo „echte Krainer“ in Cimbri, v enega pa proste slovenske duše; eden je kakor stara, siva, grbasta baba, eden pa kakor krepka gorenska devica; prvi imenuje se „mittelpunkt deutscher bewegung in Krainburg“, drugi pa „národna čitalnica“.

Kar se tiče „casinoverein-a“, moram opomniti, da verjetni vrabci čivkajo, da nima več udov, nego 32. In še med temi jih je neki 24 iz one rodovine, o kateri g. Zarnik trdi, da je zaostala v podljubeljskem Tržiču takrat, ko so drli Cimbri in Tevtonje v Italijo. Med 8 ostalih spadajo večidel oficirji in tukajšni „echte Krainer“, kojih število je tedaj neizrečeno „hoch“. Vidi se, da, ako ne bi „verein“ dobival od Cimbrov pomoči, moral bi iti žabe past. Sreča mu ni kaj mila, ker še celó nekatere glave — dasiravno skoz in skoz nemškutarske — nečejo ga dosti podpirati.

Vse drugači je v čitalnici! Podobna se mi zdi krasnemu, zelenemu logu, kjer rastó krepka, veje in vrhove veselo razvijoča drevesa, kjer se razcvitajo nježne, lepo dišeče rožice, kjer zelené očem dopadljivi grmiči; po zelenih vejicah pa skakljajo domači slavci, prepevaje mile slovenske glasove! Tú se odmeva sladka domača beseda, tú se govori mil slovenski glas! No, saj ima pa naš slovenski log tudi vrtnarje — vodnike, kakoršnih bi želeli vsacej čitalnici, možé, kojim je mar blagost domovine in prosveta gorenskih Slovincov. Le pevsko družtvo bi prosili, da naj pozabi kranjske prislovice: vsak pol! pa da naj zapíše na svojo zastavo: zloga!

Ko so zidali čitalnico, protile so zidarjem marsiktere zapreke, posebno nemškutarji niso dali miru, ter prizadevali so si na vso moč, da bi pri nevednem narodu pripravili v sum blago početje. Toliko jim je obveljalo, da se je čulo v marsikterej gorenskej vasi: „Lejte, lejte, kako se svet meša. V Kranju so začeli novo vero in, za sveto voljo! še celó gospodje (duhovni) pristopajo k njej!“ — Pa vse laži, koje trosé nemškutarji o naši čitalnici, nič jim ne pomagajo. Narod se zaveda in giblje! Kdor je videl Kranj pred letom, ali pa zdaj — oj, kaka prememba! — Res, najde se še marsiktera Rozalka ali Ana, Rezika ali Zanka, ki bolj ljubi „kranjsko špraho“, nego mili slovenski jezik, ki je raji „echt Kranjica“, nego poštena gorenska rožica — pa, ljube gorenske duše, ali mislite, da s tem delate kako nadlogo? da zarad vas peša čitalnica? Kaka norost! Saj je ena naša Malica več vredna, nego vé nasprotnice vse! — *)

*) Kar omenjate o kranjskih gimnazialcih, da se celo nič ne zavedajo svoje narodnosti, pač je žalostno. Naj toraj izpustimo une vrstice, ktere bi gotovo vsacega domorodca jako žalile. Tiste pa, katerim je, kakor pišete, geslo: škis, mond in pagat, kakor tudi une tepce, ki se po prsih trkaje vpíjejo, da so nemškutarji, vse take pa naravnost zapíšemo v „črne bukve“.

Slovenski jezik učil je na celej gimnaziji gosp. Gl. in ni se mu slabo go-dilo, le svetovali bi g. učitelju, da bi bil bolj strog (oster), pa da naj ne bi zapisal skorej pod vsako nalogo: „prav dobro“. — Pridiga je bila včasih — v zlasti o začetku — v domačej besedi, pozneje se je pa to opustilo. Šolsko leto je bilo skleneno slovenskim, latinskim i nemškim govorom. Najslabši je bil slovenski. — Ne vem, ali bo letos kaj boljši duh vel med mladino, ali ne. Dvomim, vendar upajmo! Mislim pa, da dokler ne dobimo tudi više gimnazije, bo-de se težko kaj premenilo, kajti truplo brez glave je — mrtvo!

Tržič. Izvrstno je popisal domoljubni g. K. naš trg v pesmi „tržiška dolina“. Naj tudi jaz nekoliko o tem kraju pišem. Tržič leži med gorami, kakor večina fužinskih krajev; ne vidi se popred, predno skor pred prvo hišo ne stopiš. Po-nosno stoji nad trgom grad na prijaznem gričku, na drugem pa cerkev sv. Jožefa. Farna cerkev stoji v neprilичnem kraju in cerkev sv. Andreja potrebuje mnogo popravljanja. Tudi vodnjak „pod lipo“ *) se je že davno posušil. Tržiška okolica je zelo zanimljiva, kakor visoki Ljubelj, hudičev most, stari grad **) , krčma na pesku ali kakor nekteri pravijo na „Sondu“ in „villa de Antonia“. Tukaj obhajajo večidel nekteri našinci svoje „Sängerfeste“. Prijazna je tudi bližnja vās Lom pri sv. Katarini. To so naj bližje naše okolice. Šole ne slovē kaj preveč, ker le enega učitelja, g. J. T., smemo „narodnega“ imenovati. Čudil sem se, ko slučajno dobim v roke nekaj nalog necega tržiškega učenca. Bilo so iz nemške pšmenosti in nad vsako in pod vsako vidil sem: Frankfurt am 16. Juli, London am 20. Juli itd. Čemu neki učencem pustiti, da jemljó take imena v svoje naloge, o katerih toliko vedó, kot osel o katekizmu? Tudi bi ne-ktere naše odrasle prosili, da bi bili boljše v izgled svojim mlajšim bratom, ki nespodobne navade večidel od tih podedujejo.

Gosp. Debelak uči otroke slovenskega petja, le škoda, da preveč ena-ko merno! Nemški „Liedertafel“ pa le trobi einheit! einheit! einheit! in se s Schiller-jevimi besedami neprenehoma tolaži: „wo man singt, da lass' dich fröhlich nieder, böse menschen haben keine lieder“. Torej se tudi ni čuditi, ako ta „majsterkor“ največ huke-buke dela, da potem pošteni ljudje mislijo vse Tržičane nemšku-tarje. Da se čast. bravci sami prepričajo, da ni res, za kar nas svet sodi; po-vem, da se pri nas tudi kaka bela vrana najde med črnimi. Čast. g. Drnov-šek osnoval je slovensko farno bukvarnico, ki vtegne zares veliko koristiti prostemu svetu. Zdaj pa še nekaj smešnega. Ptujcu, ki pride prvokrat v Tržič,

*) Ta vodnjak se tako imenuje, dasiravno ni blizo nobene lipe; dokaz, da je morala tu lipa nekdaj rasti in da so naši preddedje krstili po domače svoje kraje. Pa nas hočejo tukaj nekteri debelotrebušniki ponemčiti! Pojte rakom žvižgat! Pis.

**) O tem gradu si prosto ljudstvo še marsikaj pripoveduje. Pravi, da se ve-liko denarja neki pri njem leži, in da ga je že nekdo nekoliko vzdignil, pa nevošljivi hudobni duh mu je v podobi veje klobuk iz glave potegnil, da je v bližnjo vodo padel. Revež leti za klobukom in ko nazaj pride, ni škrinje z denari. Večkrat, pravijo kmetje, so že otroci petice v podobi žebļjev in lesnik domu prinesli. Na sv. večer, velé, šel je nekdo denarjev iskat. Ko bi trenil, postane velik piš in šum, in na enkrat zagleda iska-vec gospodično, imajočo polovico človeške in polovico kačje podobe. Pis.

svetujem, naj se podviza, ča pride do 9. ure zvečer v Tržič, ako hoče ložirati v krčmi z velikanskim napisom: (kterega naj za se shranimo. Vred.) ker že pred deveto uro vse je zabito ⁹⁾. — Kar moram pritegniti, je, da so Tržičani sploh delavni ljudje, ki se pečajo veliko z obrtnijo in s težkim delom. — Znaajo še priti bolji časi, da se ne bodejo Tržičani tako čvrsto držali starega kopita, ali kakor Nemeec pravi: „am alten zopf festhalten“. Bog nam daj kmalo doživeti take zlate, presrečne ure!

Andrej Kališnik.

Črtice iz življenja starih Slovenov. ^{**)}

Glavna pravila, katerih so se stari Sloveni gledè političnega življenja držali, bila so ta le:

Človek je enak človeku. — Vso drugo smrdljivo kulturo, ki dela neke razlike med bogatimi in siromašnimi, nam so Nemci prinesli, kateri so v svojej neotesanosti mislili, da imajo gospodje različno kri od kmeških sinov, da se tedaj v gospodi neka modra kri po žilah pretaka. Zavaljo tega so tudi tiste „hochwohlgeborne lačembargarje“ kaj visoko čislali in jih še dandanes kakor bogove časté. Ni čudo, da so tudi Madjari za njimi v ta rog trobiti začeli in da so njih umooslovski magnati izrekli, da boren kmetič ni človek, ampak da se človek komej z baronom začenja.

Človek sme vse delati, kar ne škodi drugemu. — Jeli so to lepo lastnost drugi narodi imeli? Nikakor ne. Še zdaj nam spričujejo stare zidine razrušenih gradov po naših krajih, posebno pa po Nemškem, kjer so neki potepubi „visokorojeni“ živeli in na siromašne ljudi napadali kot divje zverine, ali jih pa silili mit ni drugih desetin. Da so bili ti volkovi večidel nemškega rodu, spričujejo nam še današnja nemška imena teh podrtin; da se so pa tudi domači malopriedneži tega nesramnega življenja poprijeli. gotovo je, ker so se od nemških potepuhov naučili.

Bog je zemljo za vse stvaril. Ni bilo človeka, da ne bi kaj posedoval, tedaj tudi nobenega berača ne. — Nemci, polastivši se zemljišč naših očetov, prisilijo jih, da so morali svoje imetje zapustiti, ali pa v njih službo stopiti. Tako so naši očeti v svojem zavičaji robje postali, zgubili so zlato svobodo, bratinstvo je izumrlo in srečna demokratia je popolnoma zginila.

⁹⁾ Menda le po letu, ko imajo Tržičani dosti vgodnih sprehajališč po svojih prijetnih okolicah. Vred.

^{**)} Ta sestavek morali bi prav za prav vvrstiti med Lepoznanstvo, pa po slučaju je g. zlagarju prišel pod rokó, ko se je že prva pola natiskovala. Vred.

Rodbina ima ostati skupaj. Rojak je moral delati za rojaka vse, bodi si v miru, bodi si v vojski. Vsaka občina bila je tako imenovana zadruga. Koča bila je večidel na sredi v spomin, da je vse iz te prišlo. Vse kočje so bile zidane v okrogu, na sredi tega okroga je pa veličastna lipa razpenjala svoje košate vejice v zrak, pod katero so se naši očetje o domačih opravih pomenkovali. Človek v svojej koči je bil še bolj varen kot v kacem assylu. Življenje je še bilo patriarhalno, kakor je še dandanašnji pri naših južnih bratih. Zadružni glavar je bil hišni otec, kterega so polnoletni moški pod lipo izebri. Ako je pa novo izebrani glavar pokazal, da ne skrbi za obče blagostanje cele zadruge, onde bi ga zvrkli in si za to službo zmožnejega izvolili. — To je bilo lepo, to je bilo pametno in pošteno, da so sami svoje poglavarje volili. Dobro so znali, da le tisti more za nje kaj dobrega in vspešnega storiti, ki si ga iz svojega kola izvolé, nikakor pa kak tujec, ali pa od kacega tujca izebri, kakor se dandanes pri naših deželnih volitvah žalibog kaj jasno kaže. Domačih izdajavcev tukaj ni bilo, ker ti poglavarji bili so zvesti tistemu, kteri jih je izvolil; to je, svojemu ljudstvu bili so služabnici ljudstva, ne pa ljudstvo poglavarjevi. — Take zadruge nahajamo še na Bolgarskem, Srbskem, v Granici, Slavoniji in v Črnej-gori; manj pa na Hrvaškem in Poljskem. Rusi imajo tako imenovani občinski ustav, Slovenci pa družčine. — Kar so delali pred nekoliko leti nemški ali pa nemškutarski činovnici v Granici in Slavoniji, misleč te zadruge izkoreniti in nemir v hiše pripeljati, kakor se to žalibog, pri nas na Slovenskem pregosto godi, ni mi treba kar nič opomniti. Nahajajo se še pri njih v blagem spominu in posebno slepci znajo njih slavna trinoška dela kaj živo in iskreno na goslih opevati. — Več zadrug vladal je župan, kterega so tudi pojedine zadruge pod domačo lipo izebrale. Ko bi se jim pa kaka sovražna nevihta zagrozila, izvolijo si vojvodo, ki je pa samo toliko časa to službo opravljal, dokler niso ti viharni časi minili. Ko se je vojska končala, pokličejo ga župani pred sodbo, da skaže, kako se jo z vojsko obnašal.

Ako bi se bil kdo proti starim postavam pregrešil, moral je priti pred sodbo, kjer so starešini (najstareji iz ljudstva) tacega krivca javno pod lipo sodili. Redkrat so kterega k smrti obsodili; timveč izzegnali so jih večkrat iz domovine, kar je bila za vsacega največa sramota. Pri sodbi se je mogel vsak krivec braniti in ako mu je za roko šlo, tudi opravičiti, ali podkupovanj in interpelacij ni bilo. Kar so starešini po starih ustmenih zakonih izrekli, bilo je kakor odrezano.

T. Lipoljub.

Quot capita, tot seusus!

Da je ti pregovor resničen, menda nihče ne dvomi; alj vendar bi se morebiti še v kakem kotu kakšen maloverni Tomažek našel, ki ne verjame vsacej besedi. Tistemu hočem tedaj resnico svojega pregovora dokazati, kateri tudi meni ni bil čisto jasen, dokler se ga nisem sam prepričal.

Bilo je konci počitnic letošnjega leta, ko se g. D. v T. poda Vas ta leži na spodnjem Štajerskem, komaj pol ure od Kranjske meje, tedaj čisto na Slovenskem. Vendar pa nekteri prebivavci te vasi nočejo Slovenci biti, ampak — ugani dragi bravec — kaj hočejo biti? Ker že naprej vem, da se pri tem vprašanji z odgovorom zadevaš hočem ti sam to pojasniti.

Omenjeni gospod bil je necega večera v krčmi, kjer je bilo tudi nekaj ondotnih ljudi. Kmalo se je pričel govor o narodnosti, in vnel se je prepir in kreg med g. D. in ostalimi ljudmi. Ko jim g. D. dopoveduje in dokazuje da so Slovenci mu nazadnje rečejo da niso niti Slovenci, niti Nemci, ampak — T ci.

Slovenci, kako različnih misli smo vendar. Po tem takem je v enej dekaniji po deset narodov; ni čudo tedaj, da je toliko trganja in tepeža po nekterih farah, ako namreč v vsakej fari drugi narod.

H koncu pa moram še reči, da niso vsi prebivavci omenjene vasi tacih misli; Bogu hvala, nekaj jih je tudi, ki so še pri zdravej pameti.

C. J. II.

Spisi v hrvatsko-srbskem narečju.

PIESME.

Poviestulca.

Sve, što u svietu njekoč bilo,
Povjestnicom, to se odkrilo,
Našem žiću u njoj samo
Tražit pravac viek imamo.
Tko djedovah naših slavnih
Iz vremenah starih, davnih
Slava diela odkrio je?
Tko te uči ljubiti svoje
I poštovati slavne čine
Sretne njekoč domovine?

Tko ti srce — srce u grudih
Na osvetu silno būdi? —
Žića tvoga drugarica
Zelen-listak — povjestnica!
Dà kraljevi slavni i cari,
Možni njekoč gospodari,
Kađ im srce vatrom planu,
Da prekrše rieč zadanu
Povrate se na put pravi,
Jer u veloj svojoj slavi

Na povjest im misò pane
 Ter na kricpost možne gane.
 Tkogod povjest što za pita,
 Kazat će mu — i bez mita,
 Nit ju ganut može zlato,
 Ma iz čije ruke dato,
 Najmanje se prednjah boji,

O istini viek nastoji
 Viernu sliku mladom sinu
 Gleda dati i domovinu
 Predstaviti mu u pošlosti.
 Al' jao onom u podlosti,
 Izkriviti povjest koji
 U zlom srcu svom nastoji!

Tisočki.

Rieka.

Sa gorici u dolinu milu
 Brza rieka vale svoje vije,
 I sve sobom odnaša pod silu,
 Što pod brzi zamah njoj dospije.

Romon rieke — mniš da čuješ vilu,
 Bajnom silom dušu ti obviije,
 U razkošja mniš da sad si krilu,
 Od miline srca u teb' nije

Ali drugu još ja znadem rieku,
 Usta to su moje sladke drage,
 Jednoć samo stvorena u vjeku.

Kad zatitra romon ustah njenih,
 Oh! tad duša u men' se snebiva!
 Ah angjelu! privin' usta k meni!

J. K.

More.

Na obalah sinjeg nebjuh mora,
 Niti gledah krš njegovih valah,
 Niti mot'rah lom visokih žalah
 Uzročeni s vodah tih ponora.

Ja nevidjeh vodenih tih gora',
 Nit goleme mjere ljudskih jalah,
 Nit brodovlja na dno mora pala,
 Nit na moru kako sviće zora.

Drugo poznam, srećan, sinje more
 Miline su to očice Tvoje —
 Iz njih čekam trake rujne zore.

Svih nasladah vrielo preduboko
 Za me Tvoje očice su mile!
 Al molim Te baci na me oko!

J. K.

Zora.

Zora rudi u istočnih stranah,
 Ter cjeliva zemlju probudjenu,
 Već se širi svietlost bjela dana,
 A ja iz sna spokojan se prenu'.

Slavulja se ori pjesma rana,
 Ružica se zorici nasmjehnu.
 Oj! duša ti gine obajana,
 U raju mniš sad ju utopljenu.

Za me zora toga čara nema,
 Odkad spoznah zoru njedâr tvojih!
 Odkad k' grudim prikućih se dvema.

Kad mi Tvojih zora njedâr sinu,
 Onda, draga, mrakom sviet mi posta;
 Daj da m' prsa k' Tvojim se privinu!

J. K.

Jagodice.

III.

Zašto u viek pjesni male
Tvoj mi glas pred noge meće?
Sve badava, mili brate,
Kad te srce moje neće!“

To mi reče premilena,
Al ju nada nije čula,

Tà ja vidjeh posried stiena,
Da je ruža izniknula!

U kamenu tvrdome bi
Mjesto cvietu rumenome,
Kako dakle ljubav nebi
Procvala u srcu Tvome?!

IV.

Slušajte me divne naše dóli,
Slušajte me čarne mile gore,
Slušaj i ti sinje naše more:
Kraj nadodje pjesnikovoj bóli!

S tobom vjetre — kuda Bog se moli,
Kud s ljubavi nježna srca góre,
Neka hola svud se slova ore:
Molbam mojiem Anka ne odoli! —

Jeste ljudi; istina je živa!
Ja badava riječi ne gubi:
Anka svoga pjesnika obljudi!

Još jagoda rodila bi njiva;
Al' prostite pjesniku ubogu:
O ve čuti pjevat se nemogu!

N. Stokan.

Сваки дан по пет бокала.

Пијем, пијем није шала
Сваки дан по пет бокала,
Па сам у век добре воље;
Па ни цар не живи боље!

Пијем, пијем, па у пићу
Штогод оћеш, учинићу,
Што ми дадеш ја узеху,
Само празну чашу нећу.

Празна чаша, празна глава
За човека није здрава,
Које видо из празнила,
Да је мудрост изкочила?

Заго пијем, па без бриге
Сушим чаше превелике,
А наливам то празнило
Што с' у мени разширило.

Ни јел и сам Ноје пијо
Кад је ковчег оставио,
Па је кадар бијо спас'ти
Сво човечество од пропасти.

Виш ни света неби било,
Да се није вино пило;
А кад пијан проговори
Јако трезан чуда твори

Пако и цар Давид вели
„Чаша треба да се бели“
А прем псазме не певамо,
Треба њега да слушамо;

Ко што ја га ево слушам,
Уз бокал псалмом се кушам,
Подрум јечи, све се ори,
Као Давид сам да збори! —

И што рекох вије шала,
 Јер долази из бокала;
 Пословица сама каже,
 Пијаница да нелаже.

За то треба браћо пити,
 Отца Ноја прославити,
 Нек се светли оно лице,
 На старијег пијанице!!

Кимилаћ.

Споменице.

Хевјерној и лажљивој

Иди душо сада с богом! —
Другог војна сад си тражи;
Аа' ко мени му нелажи! — —

Болаи младић Емми.

Еммо срце твоје просим;
Моје Т' зато на дар носим. —
Милостником ћу ти бити,
Ако у гроб ме смрт нехити! —

Меданколичној Марији.

Младост наша ће провасти,
А за нам' ће други расти.
Радоват се можеш сада
И веселит док си млада;
Јадиковат пако кад Те
Остарједи дани схвате.

Мил.... —

ЛЕПОЗНАСТВО.

Putopisne crtice.

(Opisao K. O.)

(Nastavak.)

Prvo što nam pri izlasku iz sveučilišne zgrade u oči padè, bijaše palača grofovske obitelji Karoly. Krasna li je to kuća; srednje visine, a i velik prostor zauzimalje. Dvorištem joj je krasan vrt. Što se nutarnjosti kuće tiče, nemogu ništa reći, jer unutar nisam ulazio. O njekoј grofici iz te obitelji se pripovjeda, da je, kad bi јu glava zaboljela, uvijek dala ulicu slamom navesti, da јoј mi-

moiduća kola sa svojom štropotom nebi boli još povećala. Odtale se požurismo, nebili još prispjeli k izložbi umjetnosti, i rukotvorinah; plativ brzo ulaznice dobismo uz ulaznice još po srećku, svaka bo stvar imadjaše svoj broj. Po izložbi se je 150 srećaka vuklo, te stvari, koje su timi brojevi označene bile, budu posjedovateljem dotičnih srećaka izručene. Nam posluži sreća tako, da smo svi skupa dobili — ništa.

Ogledajući se vidjesmo krasnih stvari. Tamo te zovu liepe torte i kolači, ovamo opet medene gibanice sa slatkim voćem svake ruke. Nadalje vidjesmo prekrasne ženske poslove, umjetno izvezene slike, svakovrstne rukotvorine i nastroje, i šta ja znam, kakovih sve stvari.

Nagledav se svega odosmo opet u njemačko kazalište, a kašnje spavat.

Sutradan 3. rujna bijaše nedjelja. Dogovorismo se, da ćemo još njeke crkve pohoditi, a zatim otići u narodni muzej, da tamo sahranjene znamenitosti i starine pregledjemo. Neću napominjati posjetah u crkvah; nu ipak nemogu proći, da nespomenem, da smo u evangeličkoj crkvi prisustvovali službi božjoj, a po propovjedi koje podosta razumjesmo, bijaše bo u slovačkom narečju, odosmo u muzej. Došav na mjesto imasmo šta gledati. Veličanstvena sgrada uriešena pročeljem na jonskih stupovih počivajućim uzhitu nas. — Prva soba u koju stupismo, bijaše životinjami napunjena, druga i više sliedećih bijahu pune slikah rukom najvećih umjetnikah izradjenih. Tu imadosmo zgodu motriti slavna diela Tizianova, Rafava, Rubeusova i mnogo drugih. Za tim nas uvedoše u nastrojnu sobu, gdje se sami umotvori i nastroj nalaze. Tu nas je osobito zanimala bečka crkva sv. Stepana, u malom iz drveta izrezana u visini od 3 stope, što ju bješe neki gluhoniemi izrezao i sastavio. Došav u Beč, osvjedočismo se, da je doljnji dio do polovice sasvim točno izradjen. O gornjoj strani nesmijem ništa reći, jer je nevidih, nu po svoj prilici, da će kao i doljnja biti točno izradjena, o čem me i izviestje nekijh očevidov podkriepljuje.

Dalje nas uvedoše u starinarnicu (Antiquitäten kabinet.) Tu su nas zanimalo osobito ostanci odjeće i drugoga uresa naših i naših i ugarskih najslavnijih mužev. Osobito mnogo bijaše Zrinovićevih i Bakačevih stvari, zatim mnogo grčkih, rimskih i inih ostankah, koje napominjuć mnogo vremena i prostora bih trebao; nu nemogu, da nespomenem, da se harfa Marije Antoinette nesrieten supruge Ljudevita XVI. kralja francezkoga, ondje takodjer nalazi.

Napokon nas odvede naš vodja u sabornicu ugarsku, koja se u istoj kući nalazi. Promatrajući ju, opazismo, da je nješto manje od naše, a klupe, da su stiskane poput onih u školi; nu zato je ipak liepa. Galerije dvie, t. j. gornja i dolnja jedna nad drugom. Boraveć mi u Pešti, bio je sabor već razpušten, te s toga nemogosmo članah vidjeti i kojoj sjednici prisustvovati; već se moradosmo gohim razmatranjem sabornice zadovoljiti. Vratjajući se iz narodnoga muzeja opazismo, da je već podne, zato stupismo u gostionu „kraljice englezke“ da brzo ručamo i tim prije u Liget (Stadtwäldchen) njeko zabavno mjesto Peštanah, kamo malo i veliko po nedeljah i svetcih hrpimice grne; zarana prispiati uzmožemo.

Što je Bečaninu Prater, a Zagrebcu Jurja-ves; to je Peštaninu taj Liget. Ako čoviek dakle hoće upoznati sasvim Peštanina nesmije propustiti, da nepohodi Liget, gdje će ga sa mnoge strane upoznati, o kojoj u varošu nema ni govora. I mi nehtjedosmo toga propustiti; s toga — jer baš nedjelja bijaše, dakle kad puno svieta tamo inade; da se u pomenuli vrt, odvezemo. Provezav se kroz sat hoda dugu kraljevsku ulicu, dodjosmo na mjesto. Tu se iztovarismo, te podjosmo za ostali šetaoci. Svakovrstnih zabavah dosti. Jedni se šetlju; drugi gledaju, kako bi se dokopali kakova debela hlada, te legav unj počivaju, pušeći po koju smotku. Treći opet ako ima novacah sjedi u daščanoj krčmi pa se gosti pečenjem, koje rujnim budimskim vinom zaljeva. Odličnijim pruža plovitba po umjetno izvedenom jezeru krasne šetnje; a i nješto bolje uredjene gostione, dovoljno zabave. Za proste priredjena je lutkarnica i dva obrtala; a oni, koji plesati žele netraže dvorane, već pod vedrim nebom se gdjegod sastanu pa plešu, da se zemlja trese, ako i ne baš uvijek po taktu glasbe.

Mi pristadosmo uz šetaoce, te šetjući dodjosmo do crkvice „Herminenkappelle“ zvane, koja no sasvim prosto, nu ukusno sagrađjena i uriešena. Oke $\frac{1}{2}$ 7 ure spremismo se na povratak. Nemojavši baš u onaj par nikakovih kolah dobiti, i nehoćeć čekati, uputismo se po „apostolski.“ Na to se tim laglje odlučismo, što već bješe zaladnulo, pa se nismo imali vrućine bojati.

Putem srietosmo još mnoge, koji su istom onamo išli, odkale se mi jur krienuli biesmo, što nas osviedoči, da se te zabave tja do mrkle noći; a možebiti i do zore nastavljaju. Mi dakle, kako već rekoh, odosmo. Na putu moradosmo proći kraj strieljane, u koju se malo navrnusmo. Budući su baš pucali, postadosmo, da vidimo kako sgadjaju. Moram izpovjediti, du su onaj dan baš dobro sgadjali; a njekoliko putah i ništa sgodili.

U kraljevskoj ulici se svrnusmo u zavod sliepcah, gdje veliku čistoću nadjosmo, a ubogi sliepci — većinom djeca — idjahu baš k večeri. Mi smo takodjer u blagovalištu bili, te se nemogosmo dosti izčuditi, kako ovi siromasi, koji nikad sunca nevidjoše, svako svoje mjesto odmah nadje.

Kad se toga nagledasmo, vratismo se, jer već noć bijaše, u svoje svratište, da sutra rano (4. rujna) podranimo, svoje stvari spremimo i jer više u Pešti ništa za naš nova nebijaše, odplovimo put Ostrogona a odande željeznicom u Beč.

Za sutra bijaše deseta ura za odlazak uročena, s toga se već oko $\frac{1}{2}$ 10te spremismo; a oko $\frac{3}{4}$ zaputismo put agencije parobroda, koji u Vac polazi. Srictno prispjesmo u blizinu parobroda, koji već znamenje davaše, da će se skoro krenuti, kad nam se jedan suputnik izgubi; mi traži ovamo, traži onamo, nigdje nam druga, kao da je u zemlju propao. Na parobrodu jur bješe i po drugi put odzvonilo, a našega druga još nema. Ja poletim u obližnju ulicu, nije li možebiti onamo zašao; nu sve — zahman. Vrativ se natrag čujem gdje zvono na parobrodu i po treći put zvoni, zato pošaljem drugoga suputnika, da umoli kapetana broda, nebi li nas još malo počeka, dok si izgubljena druga nadjemo. Vele uljudni taj muž, uvidiv našu obću nepriliku — jer vožnju već bjesmo platili — prijazno obreče, da će nas još koji časak počekati. Jedva jedvice se jednom sa izgubljenim sukobismo na mjestu, gdje je prije stari most stajao, te ga na vrat na nos brže bolje na parobrod odvukosmo. Tud nam stane pripovjedati, kako je on u onoj tišmi — čitatelj si mora predstaviti, da po glavnih ulicah, kao što je ona kraj Dunava, uvijek puno svieta ima — u njeku drugu agenciju zašao te pošto naš je dugo uzalud čekao, pomisli, da to nije prava agencija, pa nas odè tražiti, dok se s nami nesastadè.

Dok je on nami tako pripovjedao svoje nesgode, niti neopazismo, da bjesmo, prošav kraj otočića svete Margarete, već podaleko odmašili i Peštu s Budimom za sobom ostavili.

Medjutim se primakosmo staromu Budimu. To je mjesto osriednje, ne baš znamenito, u njem se nalazi tvornica vojničkih odjeća. Promatrajući ovo staro mjesto, pridruži nam se neki madjarski svetjenik, a kako poslje razumjesmo učitelj bogoslovja u Vacu. Pozdraviv nas vele uljudno, upusti se s nami u razgovor, te nam stade njeka o starom Budimu kazivati, a domala nam svojom uljudnoslju osvoji srdca na toliko, da njegovu ponudu, da će nam on sám sve znamenitosti u Vacu se nalazeće pokazati, radostno primismo.

Kad je već pòdne na blizu bilo i sunce baš živo pripeklo, si-
djosmo u doljnu prostoriju, da se uklonimo od vrućih trakah sun-
čanih. Medjutim nepustismo da prozori badava stoje, već se na-
sladjivasmo promatranjem predjelah, koji su većinom čarobni; na
desnoj obali brdine trsom zasadjene; a na lievoj poljane. Sel baš
neima mnogo kraj Dunava, kao što se tim ravna Posavina pohvaliti
može, da joj sela leže uz Savu poput bielih labudovah.

(Dalje sledi.)

Maan i vojnik.

(Arapska anekdota.)

Maan, Zeidin sin, bijaše najdavašniji Arapin na iztoku. Kada
je kakovi laskavi spisatelj svog državnika u slavu podići hteo, uvijek
bi rekao: ti postižeš i samog Maana u velikodušnosti! Ali da istog
nadmašuje nebi se ni sam laskatelj kazati usudio.

Uprav taj isti Maan bijaše jedan od najveći dostojanstvenika
Mervana, posljednog kalife od plemena Omiada. Poznato je da su
po izumrcu ovog plemena Abasidi kalifat na se preneli; dakle ovo
i daje povoda tomu, da se o Maanovoj glavi raditi počelo; od straha
kalifinog skrije se Maan u najdaljnem kutu Bagdada, gde je poduže
vrieme i živio. Ipak mu kao družbenom čovjeku dodija to dugotraj-
no lišenje svakog obćenja s drugimi, pa zato se odvaži preobučen
iz varoši uteći i gdje god utočište potražiti. Na jednoj kamili pro-
mienši svoju spoljašnost, kako je igda mogao, ubidje skoro sve
straže i upuli se blizu ležećoj šumi misleći, da je najveću opasnost
mimo išao; kad ali za jednog drveta doleti mu na susret nieki čo-
vjek, kojega pogled i osobito gibanje tiela nikakva dobra proričaše;
isti spopadne za uzdu i kratko zapita:

Nijeli on onaj, koga kalifa tako željno traži i čija će glava
zlatom namienjena biti? Svaki će razsuditi, što mu je ovaj odgo-
vorio, ali uzaludu, onaj čovjek nije se prevario, pljen mu je je bio
odveć siguran. —

„Veliš, da nisi ti Maan, pod čijom sam se upravom toliko puta
borio? Ne uči me tu u čelu urezanu supljiku i boginjavolice tvoje
nepoznavati! Tvoje bojadisane obrvi ipak me nemogu danas pre-
variti; ali odi sa mnom junače, ma i nebio Maan!“

Sada Maan uvidi, da tu šale nema i da je poznat, nije dakle
ni tajio dužje. — „Da reče“ da ja sam Maan, koji ti ne zamjera-
vam, ako predajom mojom što zaslužiti želiš! Ali premda ti nigda
što sagrešio nisam, čim bi gnjev tvoj zaslužio, to uzmi ovaj prstan, koj

je od prilike u jednoj vrijednosti s kalifinom nagradom a s otim ćeš nagradu polučiti, bez da dušu mojom nevinom krvlju okaljaš. Vojnik promotri prsten. —

„Nebi bilo s goreg „reče“ ali ću nešto da te pitam; samo te molim, reci mi istinu. Ti si najmilosrdniji čovjek; jesi li igda svoje cielo imanje razdao ?

„Nisam.“

Ali polovicu ?

„Ni toliko.“

Trećinu ?

„Baš ni toliko.“

Četvrtinu ?

„Neću lagati: ali ni toliko.“

Peti — šesti — sedmi — osmi dio ?

Ti ćutiš ? — Dakle deveti — deseti ?

„Toliko može biti.“

Pa se nazivaš milostivim ? Čuli me dobrotvorni čovječe, ima osobah, koji tvoje svojstvo u većem stepenu nego ti posjeduju. Ja prosti vojnik — ja s mjesečnom platjom od petnaest abasah, ja ti vraćam ovaj prsten, koji da ne lažem, sigurno svoji hiljadu tomanah vredni i poklanjem ti ga. Zadrži i njega i glavu i budi mi zdravo !

To izrekši htjede se udaljiti; ali Maan koji na svu opasnost zaboravi, poviče iz grla što je igda mogao :

Stani ! O stani ! jedan trenutak samo nemoj me ostaviti u strahu, koji je daleko užasniji, nego s kojim si me malo prije pozdravio. Prije bi se hiljadu putah uloviti dao osuditi, smrtnu kazanj pretrpiti, nego tvojim dužnikom postati.

Mojim dužnikom ? doda vojnik. Pa zašto da nebi ? Vidim li ti se zbilja tako nedostojan mojem postupku ?

„Ne, ne od toga sam daleko, šta više ja u tebe vidim najimenitiju dušu ! Veličinu, koja mi lice rujinom preлива, smučava i koja mi se čini da je nepostižna ;“ izrekši to nekoliko reči, sjaši Maan s kamile, prigrli Arapa i natakne mu silom prsten na ruku. Ali ga ovaj i po drugi put skine. Ako ti u mojem postupanju zbilja takova što spažraš što bi pohvale zaslužilo, onda zašto me prisiljavaš i ponizavaš k razbojstvu ? Tako mi proroka i moje tvrde vjere, zaklinjam ti se, da nigda ovaj poklon primiti neću, a i nemogu; ta kada bi ja u stanju bio, tvoj dobročin povratiti ? Nikada ; jer sam siromak — Nego pašti se, te idi zaranjije, jer na te vrebaju mnogi, pa se bojim da nebude kasno ! Z Bogom !

Sada se udalji i to za uvijek. Zaman je Maan oči upro, da izbavitelja svog još jedan put vidi, zaman je viko iz sveg grla svoga; šuma je mutava ostala a vojnika nema, pa nema? — Jadan od žalosti i radosti teške, produži svoj put i prispe na mjesto svog preduzeća, promišljajući i čudeći se velikodušnosti prostog vojnika.

Slučilo se za kratko vreme te se rat u zemlji porodi: tu priliku upotrebi Maan za svedoka njegove dobre duše. Stranke znao je u mir i obće blagostanje zemlje u red staviti. Njegov zakletni neprijatelj Kalifa Almansar tronut tim Maanovim dobrotvorstvom, pokloni mu pomilovanje i staro prijateljstvo.

Maan na poziv Kalifin vrati se u rodjeno mjesto svoje i pošto se bratski pozdrave i poljube, sazove kalifa sve dvorjane i velikaše na veliku slavu dobrodušnosti Maanove. Nije tu bilo nijednoga, koji bi posumnjati pokušao, da na svetu ima, tko Maana u dobročinstvu nadilazi. Kalifa predstavi Maana svoj gospodi za najvelikodušnijeg čovjeka u njegovoj državi, i naloži, da mu se počitanje od danas kao njemu samomu davati inade. Maanu udare suze po obrazu i pripovjedajući događaj za njegova bjegstva zamoli Kalifu, da mu pomogne onog vojnika pronaći i čestito nagraditi. Ali je to bilo u zalud; onom plemenitom čovjeku ostade nagrada od Boga: dobro srce i čista savjest.

V*

Dva djeteta zlatnih vlasij.

(Po narodnom pripovjedanju.)

Njeki vojnički častnik naumi se ženiti. — Kod izbora negleđaše ni na bogatstvo, ni na rod, nego samo na tjelesnu lepotu. U ljepoti činjaše mu se sve na svietu. Često govoraše, da mu samo drugarica — ljepotica — život osladjivati može. U kolu prijatelja više puta mudrovaše govornici: „Ej bratjo! pravu liepu drugaricu imati, borme to je velika sreća. Ljepota, ona vam zavede mnogo srca tumaranje po tmuni; ona krene slabo ljudsko srce na najsmjeliije poduzetje; ona vidá goleme rane, i u svom krilu nadjačuje sve dražesti ovoga svieta“. — „Samo da se mogu namjeriti na krasoticu, pa da neima ni nedieljne ruhe!“ čulo se često iz njegovih ustiu. — Bijaše pako čudnovata ukusa. Nijedna izmedju djevojaka, neprijaše njegovu srcu: nebijaše ondje krasotice za kojom bi on čeznuo. Što dakle da učini? Naumio se ženiti, a gdje izabrati srcu milu si vjerenicu? Sve misli u jednu smislu, te odluči, da ide na proštenje k podobro dalekoj crkvi, kamo od više strana staro i mlado dolazi, da se pokloni preblašenoj Djevici.

Spremenivši se na put, krene dakle na proštenje nadajući se, da mu put neće biti u zalud. Utopljen u misli idjaše već više milja i nesretne ni živa stvora, koj bi na proštenje išao, te s kojim bi u razgovoru probavljao dugo vrijeme. Već umoren dalekim putem i sparnostju ljetna dana, sjedne u hlad pod drvo kraj ceste, da se odmori. Tu razmišljavajuć: kako će mu za rukom poći namišljena ženitba, sjedaše dobro dugo. Baš htjede dalje, nu obazrev se na okolo, zagleda ne daleko od sebe tri ženske glave. Kad one do njega dodju, pozdraviše ga: „hvaljen Isus i Marija“, na što jim on: „na vieke“ i za tim jih upita: „Kamo vi poštene glave?“ „Na proštenje gospodine“, odvratit će mu. „Ele sreće, barem imam sada društvo, i ja sam se tamo odpravio; odmorite se malo, pak onda putujemo skupa.“ One privole, te sjedu u hlad pod drvo. Bijahu to tri lijepe djevojke. Rumene kano petrovke jabuke, vitka stasa, kao gorkinje vile; čarobni posmieh vidjaše jim se na liepimi, umiljatimi obrazi — rečju: liepe, da jih se nebi bio mogao nagledati. Već prvim pogledom, učiniše se našem putniku toli dražestne i liepe, da si odmah pomislio: još ovako liepih nevidih svojima očima. Počinuvši malo u sjeni ustanu i naslave put dalje razgovarajuć se o koje čem. Medju tim razmatraše naš častnik preliepe djevojke i razgovaranjem upoznavашe sve bolje, kakova su značaja. On si sada pomisli, ele sreće puna šaka! kako vidim, dobre su, a i liepe su i sve tri upravo srcu drage. Netrebam se dalje mučiti, ta kažu, drži se prve sreće ona će najbolja, pa i ja ću kojoj od ovih ponuditi viernu desnicu. — Nemogavši dulje odoljeti nutrnjemu nagonu, odkrijim svoju nakanu ovako proizustiv: „Ja sam se odpravio na put do P— crkve, da se tamo poklonim preblašenoj djevici, i takodjer da si ugledam u tom sboru drugaricu — srcu milu i dragu. Nu vrlo se srećnim scienim sukobiv se s vami. Sve tri ste mi srcu drage tako, da bi s kojom god izmedju vas sve dane svoga života u Bogu povoljnoj slozi, želio proživjeti; zato pitam, koja želi povjeriti mi svoje ljubezno srce?“ — „Koju god izvolite gospodine!“ odgovoriše mu. — „Blago meni“, će on na to. Upita jednu: „Privoljujete li vi?“ — „Vručom ljubavju! I moj otac dati će mi puno miraza, i jošte nakupovati svim vašim vojnikom ljepše i laglje oružje.“ — „„Neima sreće gospodično! nemogu privoliti.““ Zapita drugu i ova mu obećuje silu novaca; na što joj odgovori kano i prvoj (on se bo zaviećao, da neće one, koja mu obećuje novaca). Zatim se obrati

k trećoj, na što mu ona ovako: „Čestiti gospodine! moji vam roditelji nemogu dati ni blaga ni bogatstva, nego evo ja vam, ako me obljubite, prikazujem verno srce, koje vas ljubi, i poroditi ću vam mužko i žensko dijete, oba „zlatnima vlasima“. — Ganut timi riječmi i neizmjereno radostan, što si našao toli dražestnu djevojku, koja ga iz dna srca ljubi, podaje joj svoju desnicu, te prodje s njom k njezinim roditeljima, da jim oni dozvole i svoj blagoslov podiele k toj svetoj svezi. I oni jima dopuste. Naš mladoženja scienjaše u krilu vjerne zaručnice srećnim i presrećnim.

Ali čovječe! nestalna ti je naša sreća. Danas sretan, sutra može biti lišen svake sreće! Našom ti je srećom upravo kano jesenskim listjem, koje pada na tla s visoka hrasta, čim mali vjetrovi duvne. Dodje doba, gdje nam se sreća pretvori u nesreću, veselje u žalost, plač u jaukanje. Da vidimo kako to kod naših dvaju mladenaca!

Od dana svoga vjenčanja življahu kao dva oka u glavi. Kad se on veselio, i njoj srce igralo; kad se ona raztužila, tad i on uzdišao; što on zaželio, k tomu ona privolila; rečju: medju njima bijaše sloga i ljubav. A gdje se ove dvie sestre udomaće, ondje ti je život sladak, povaljan, da! ondje ti je raj zemaljski. Ali često se događa, kada se tako dvie složne i ljubeće se duše sjedine, da se tada zaplete medju nje kakva takva okolnost, koja jim pretrgni medeni život. Tako se dogodi i našima mladenčima. — Poslje nekoliko mjeseca njihova blažena braka zavri bojna trublja, pozivljući domovine vjerne sine, da se dižu na noge junačke proti neprijatelju mile otačbine. Eto! i našem se častniku sada za koje vrijeme razstati sa svojom milom, liepom suprugom! Mučno mu bijaše da kako na srce, krenuti od svoje zaručnice, a to tim više jer se nadao primiti do mala u otčinski naručaj milo čedo — onu dvojčad, što mu narekla poroditi. — Ali kada se radi o koristi, o bitju domovine, tada nam sveta dužnost, odreći se svega, pa pohrliti onamo, gdje se odlučuje kob premile domovine, u kojoj smo ugledali prvu zraku svjetla sunca. „Evo! reju duše moje!“ govoraše na odlasku u nazočnosti svoje maćehe — „evo razstati nam se je, mislim, ako je božja volja, za malo vremena. Imam poći u boj, da branim otačbinu i vladara, a ovo je dužnost, koju svaki razuman stvor nada sve cijeniti ima. Dakle bila mi zdrava i vesela, dok se nevidimo! Čuvaj i njeguj dječicu, kano oči u glavi.“ — Sad će ovako maćesi:

„A vas majko! molim, pratiti ju ponnjivim okom, pomagajte joj gdje možete, osobito pazite na uaučad, kad ugledaju beli sviet“. — Za tim zagrliv i poljubiv milu si suprugu i maćehu, ode iz kuće k inoj na boj spremivšoj se bratji, pa s njimi pjevajući po hrvatskom običaju proti neprijatelju!

Vierna njegva supruga ostà iz-anj žalostna i turobna. Od to doba nemogaše nikako razveseliti svoga prije toli veseloga srca; odkada se razstala s milim svojim, uvukla se u njem dušu nekakva neobična žalost, upravo, kano da joj tko prišaptnuo, da nedodju više onakvi dani, kao što su bili do sada. — Kod kuće življaše s maćehom njeko vrieme u slozi, nu kasnije zavadi se, kako se to često dogadja medju snahom i svekrvom. I od to doba nemogaše buka gledati snake mirnima očima.

Njekoliko mjeseca već prošlo, odkad joj od kuće ljubezni suprug, danom i noćju misljaše nanj a to tim vele veće, jer se nadala, da će mu skoro javiti radostnu viest, naime, da mu porodila milo čedo. — Ali slučaj! „Vrag ne spava“, kažu naši, napasti i zlih ljudi je svagdje, koji vrebaju na zgodnu priliku, da tada upropaste ili ocrne poštena čovjeka. — Ona porodi. Porodi zbilja dvojčad, jedno mužko a drugo žensko, oba „zlatnih vlasij“, kako bijaše rekla. Eto ti sad prilike njezinoj svekrvi, da se osveti snasi. A ona borme ne bila luda, upotrebi zgodu i priliku, kako valja. Čim snaha porodila, pograbi zavidna baka to dvoje djetce, — bila bo sama samcata kod snašina poroda — a podmetne dva šteneta, mjesto djetce zlatnimi vlasi. Djetcu strpa u nekakvu škatulju, pa ju baci na sinje more, zatim brže bolje načrčka sinu list, u kojem mu naznani, da mu rodila supruga mjesto dvoje djetce zlatnimi vlasi, dva šteneta; a osim toga ocrni ju u pismu do zla boga. — Razumjevši sin to pismo, vrlo se razjadi na zaručnicu, pa odpiše maćesi: „Zazidajte u zid tu nevjernu kuju, tu mrzku griešnicu, zazidajte ju do pol tiela, a pol neka van viri, da joj se svatko ruga; davajte joj svaki dan samo po komadić suha kruha i čašu hladne vode; nek se tako muči, dok izpusti crnu dušu. A ta dva šteneta, što je porodila, čuvajte i dobro hranite, da s njima podjem bar u lov, ako se božjom voljom kući vratim.“ — Čim to baka razumjela, izvršuje radostnim srcem sinov nalog. Snahu dade zazidati na razkružje, pa progłosi jošte svojevoljno, da joj svatko, koj ovuda polazi, pljune tri puta u obraz

Eto! što se dogodi s pravom, zdravom ženom! Ej što nečini

sve opaka mrznja?! Ovako do pol tiela u zid zazidana, bila bi do mala promjenila vremenito vjekovitim, da nebijaše u selu dobrodušnih žena, koje joj — poznavajuć njezinu nevinost — donasahu po noći uredno jelo i pilo.

Nepobitna je istina:

„Gdje najveća pogibeo prieti,
Tamo ruka Višnjega prileti.“

Djetcu pako, što jih baka bacila na more, nadje mornar. On je uzme svojoj kući, pa je hrani i njeguje, ko svoju rodjenu djetcu. — Svršivši 8. godinu reče jim njihov odgojitelj: Djetčice moja! Hodite kud vas oči vode, ja sam živim kukavno; nemogu dakle još vas imati na vratu, hodite u bijeli sviet, možda da vam posluži sreća, kad ste tako liepa! — Djetca se dakle upute od svoga hranitelja, vruće suze roneći; nu još mlada, neznajuć puta ni staze, zabasaju u veliku šumu poput mladih vučića, hraneći se biljem i korenjem. Dosta zla podnašaju to jest. — Ali u pamet našu krasnu poslovicu:

„Tko se želi vatre nagrijati,
Mora s' prije dima nadimiti.“

Neka dodje i za nesretna doba ugodnija, doba sreće. — Deset godina već minu, što nedužna žena velike muke trpljaše. Supruga joj još ne ima iz žestoka boja, još se sveudilj junačka krv prolieva. Već 10 godinah traje nemila borba, a mišljahu, da se neće umiriti kakvih desetak. Nu providnosti se božjoj inače svidjelo. Dvie godine jošte, pa svrši dvanaestogodišnji krvavi boj. Mnoga majka tada za predragim sinom, a supruga za milim drugom razcvilila i gorke suze preplakala; a mnoge kojim se njihovo milovanje povratilo zdravo u krilo, radostno zapjevale, te s njimi proživile ljubezno ostale dane svoga života. — Tako bilo poslie svakoga rata, tako jest i bude.

A kako našoj mučenici? Je li njoj poslie toga rata sunce jošte bolje pomrčalo, ili joj jasnije sinulo? Dakako, sada nastoje njoj doba sreće, doba oslobodjenja. A kako? Slušaj, pak ćeš znati.

Medju iz rata vrativšimi se, bijaše takodjer i naš častnik, zaručnik te mučenice. Svemogući nehtjede da on u krvavoj borbi plati glavom, on htjede da osvjetla lice obtuženoj nevoljnici; bog htjede, da izadje djelo na vidjelo. — Došavši dakle kući, bijaše našem častniku prva briga, da popita za ženu si, i za ona dva psa, što mu žena porodila, kako mu maćeha krivo obznani. Maćeha non odmah na pitanje kaže za ženu, da ju je dala sazidati, i da je evo

jošte žive na ruglo svijetu na razkrižju; a oba mu pseta, dakako — dobro ubranjena — izpelja na vidjelo. — Odpočinuvši nekoliko kod kuće, odputi se sa svojima dvama psima u lov, naumiv se osvjedočiti, kako tjeraju — Otide u nedaleku veliku planinu, pa potraži lova. Psi brzo nanjuše dosta divljadi, te natjerivajuć amo tamo, prodju daleko u planinu, a lovac dakako za njima. Došavši već tako daleko, stane sad, pa se razgleda po ovom planinskom prostoru, gdje se ne nadaše naći nikoga do cvrketajućih ptica i divlje zjevradī. Ali čuda! tako zavirkujuć mimo stabala gusta hrastja, zapnu mu k jednu oči. Zagleda malo niže šator, a pod njim dvoje djetce, oboje preliepimi zlatnimi vlasi. Motrivši dulje vremena, ne usudi se doći k njima, nego se vrati kući. — Kod kuće izpripovjeda sve, što je vidio u planini, nu medju svim vidjenim osobito se začudi dvojoi djetci „zlatnimi vlasi“. „Mili Bože!“ reče si maćesi, „što ono znači u sred planine takav divni stvor.“ Starica huda, pripravna uputiti sina o tom, jer se tiče njene kože. Što mu na to odgovori, čuti ćeš. —

Maćeha se valje dosjeti, da su to ona djetca, što jih bijaše bacila pred 12 godina na more u škatulji uplašiv se za to, da joj nedodje djelo na vidjelo, reče sinu ovako: „O moj sinko ti upravo misliš, da su ono prava stvorenja, kako vidim. Da — sutra! — ono su ti nekakve utvare, ta viditi ćeš, da jih sutra nebude, ako podješ u lov na ono mjesto.“ — To ona za to rekla, jer si brže bolje osnovala zlu nakanu u svojoj zakaljanoj duši: da će otići noćju u šumu, pa neizkusnu djetcu naputiti na takva djela, gdje će glavom platiti. — Što baka naumila, to i izvršila; jer čim se smračilo, odpravi se u planinu, ter imajuć u pameti položaj mjesta, što joj ga sin opisao, najde djetcu. Tu cendraše oko njih i prilaskivaše jim se, kao tobože njihova najveća prijateljica. Med ostalim govoraše jim i to: „Tako liepa dvojica, pa oba dobra i odrasla, nimate ništa u svom šatoru, a mogli biste si mnogo šta pribaviti. Ta ovo vam skoro pod nosom dolje sijaset pataka, sve zlatnimi kreljuti, kao što ste vi zlatnimi vlasi. „Ajde ti Dragane!“ — reče mužkarcu — „čim zora zarudi, dolje u planinu, pa si ulovi tamo u potoku bar kakvu patku, pa ćete onda imat ipak nješto u šatoru.“ (U tom potoku bijahu vilinske patke, pa tko bi htjeo koju uhvatiti, taj bi se pretvorio na mjestu u kamen, a to je baba dobro znala.) Neuko i još neukusno diete poslušā na zlo smjerajuću baku, te se uputi šumom

k naznačenomu potoku. Ali nebijaše sudjeno poginuti nevinomu djetiću. Angjeo mu se ukaže na putu, te ga savjetova: „Kada tamo dodješ neizbiraj, neg' uhvati jednu s kraja brže bolje; inače, ako izbireš, pretvoriš se, kad patka zavikne, u kamen.“ On poslušne glas angjevski, te došao do potoka, učini kako bijaše napućen; i zbilja uhvati srećnu patku, i donese ju radostno svojoj sestri.

Poslie malo dana odpravi se naš častnik opet u lov, i baš tamo, gdje bijaše vidio ona dva prekrasna djeteta. Došavši tamo vidi sad kod one dvojice za čudo! još i patku zlatnimi kreljuti. Tù gledaše dugo ta divna stvorenja i nagledav se, vrati se kući, pa tù pripovjeda majci, što je opet vidio. Starica sad zabrinuta veli si lukavu sinu: „Ej sinko! vidiš to te njetko začarao, ta prvi put si vidio samo djetcu, a sad već i patku; da što! to te je njetko začarao; vidjeti ćeš budući put, kad pojdeš onamo, da nebude ništa.“ — Sad je naumila opet na način upropastiti dječicu. Na večer ode k njima, i stane, se hvastati, kako jim je pribavila patku, pa kako jih jih želi jošte na nješto dobra uputiti. — „Hodi“ — veli mužkarcu — „sutra rano gore u planinu, tamo nadješ mnogo zlatnih šatora, pa si možeš jednoga izabrati.“ (Bili su to vilinski šatori, pa tko bi se koga dotaknuo, platio bi glavom.) Siromašak poslušna babu, i podje u naznačeni kraj šume. Gle! na putu ga opet sastane angjeo, pa ga inače savjetuje. Kaže mu: „Gore su vilinski šatori, pa moraš vrlo oprezan biti, nesmieš se razgledavati, koji ćeš ugrabiti, već primi prvi s kraja pa bježi s njim i neogledaj se ništa.“ — Mladić ode upamtiv si sve, što mu angjeo savjetovao, i zbilja mu podje za rukom, donesti sretno zlatan šator. — Za nekoliko dana opet se trgne naš častnik u šumu, baš onamo, gdje čudo vidio. Kada tamo, evo još većega čuda! nad onom djetcom zlatni šator. — „Ele Bogo moj!“ reče u sebi, „što to može biti, čim više dolazim, tim sve divnije vidjam!“ — On tu gledaj te gledaj, do mile volje. Već pod večer krene kući, pa tamo sav u čudu pripovjeda maćesi, što opet prekrasna vidio. A što ti sad stara — prefrigana baka!? Već joj dva pokušaja neuspješe; kud kamo sada? Ej čekaj! brzo ti se ona domisli. Još jednom, pa ako ti maši zla namjera, pa se udri šakom po čelubanji!

Starica će opet pod večer u šumu k djetci, pa tù nagovara nejakoga mužkarca, da podje na glavicu planini, pa tu može u sjajnih dvorih uprositi djevojku, pa si onda gladi bradu, kad ju dobiješ!“

(Naputila ga k Vilam, misleć ga tako smaknuti, buduć je svatko tamo došavši poginuo.) Mladić pun dobre nade odpravi se po uputi svoje tobožnje dobrohotnice stare prevejanice, u te dvore po djevojku. — I ovaj mu se put ukaže angjeo pa mu stade besjediti: „Ala rano moja, nehodi gore! ta baka te na zlo uputila; svaki, koj se gore popne, nevrća se više. Ali ako si vrlo željan gore ići, radi ovako: kad dodješ u one dvore, pokucaj na vrata, te, valje, čim si pokucao udji unutar, jer ako Vila zavikne „napried!“ prije nego te vidi, ti si propao! okameniti ćeš se od strašna njezina glasa!“ — Mladić tako upućen, popne se na vrhunac do te sjajne kuće. A upravo i prekrasna palača iz stakla i mramor-kamena Mladić ajde na vrata pa tamo pokuca. Al' eto nesreće! Siromašak pokuca a Vila iz nutra svojim grozovitim glasom zavikne, a mladić, jadna mu majka! ustoboči se, te eto ga ledenim kamenom!

Prodje prvi dan, neima brata, seja ga željno očekuje, prodje drugi dan, nedodje brat, dodje i treći a mili joj se bratac jošte ne povrati. Što će siromašna bez brata, skrb joj za njim grudi razmiče; srce ju žeže, da mu se nije štogod pripetilo. Nemože već odoljeti strašnomu nutrnjemu nagonu, te se odpravi bratca poiskat. Evo je popinje se planini na sljeme! Ali joj! da i ona zlo neprodje, da neizgubi glave! E lje neće. Višnji se za nju brine. Na putu joj se ukaže angjeo čuvar pa joj povjeda, kako joj se brat pretvorio u kamen. Angjeo joj veli: „Hodi gore pa pametno pokucaj na vrata, te unidji prije, nego ti se iz nutra odzovne.“ — Djevojče poslušaj angjela te hajd u dvore. Došao tamo odmah „trk“ na vrata i nečekav odgovara, unidje u sobu. Vila se veoma preseneti i pita ju: „Kakav te posao nanese amo, umrli stvore? zar si zalutala?“ — „Ej nisam posestrinjo Vilo! već me nanesla nužda k tebi; pred tri dana otišao mi brat u ove dvore, po uputi njeke stare žene, da si tu uprosi djevojku. Ja ga dakle već tri dana čekam, a buduć ga jošte nebijaše natrag, evo me k tebi, da te za-nj upitam!“ — Tako djevojka, a Vila će na to: „Dobro sestro! kad je s takvom nakanom amo došao, da me oženi, povratim mu život, pa budem njegova.“ — Zatim prime ljeskovu mladicu, pa njom udari do tri puta o kamen, a tad iz kamena posta kao i prije mladić, brat djevojčice. Očituje sad Vili svoju nakanu, a ona na to pristane, te ode s njima iz svoga sjajnoga dvora u njihovo pristanište i tamo jih podučava u svaćem. — Poslie nekoliko dana eto nam poznatoga lovca —

našega častnika — da vidi, je li još onaj preliepi stvor u šumi. Ej sad će se još većma čuditi! — Došao tamo ugleda jošte uz ono dvoje zlatona, žensku, bielu kano labud, a stara prekrasna. Tū on gledaj te gledaj do mile volje. Na večer se vrati kući, pa si pripovjeda sve to mačesi. U ovaj par bijaše starica u takvom stanju, kako jošte nikada. Nezna što bi na to odgovorila sinu; promišljava što i kako će sada. Tako mozgajuć nedomisli se ničemu boljemu ni zgodnijemu, nego uputiti sina, da te preliepe šumske stanovnike pozove k sebi na objed i misleć u sebi, da će jim za objed pripodviti u slasticah nješto otrova, s čega će umrieti. Stara si pozove sina pa mu veli: „Podji sinko tamo u šumu pa privabi onu prekrasnu trojicu k nama na objed, da jih se liepih nagledamo, i s njima porazgovorimo.“ On to jedva dočeka, te ide brže bolje u šumu i ohrabriv se, stupi k njima pa jih moli, da podju s njim kući njegovoj. Odprave se baš onuda, gdje već toliko godina uzidana njegova žena. — Kad se već približiše k otoj nevoljuici uzidanoj, reče jim častnik, da nek svaki mimo nje iduć pljune joj tri puta u obraz. Nu Vila znajuć kako je s tom ženom uputi onu dvojicu, da toga nikako nečine; rekši jim tajno, da jim je ona mati. — Kada kući častnik ovoj prispješe, dočeka jih stara griješnica, tobože, velikom radostju. Odmorivši se malo donese starica jelo, i kuće gospodar, koj jih doveo, posjede se s njima za stol. Ali slušaj čuda! nitko izmedju njih trojice neće, da jede. Gospodar pita za uzrok, a Vila mu ovako: „Gospodaru! dok ne odzidaš one žene, što ju vidismo tamo na putu, nitko nas neće kod tebe okusiti ni jela ni pila.“ — Prevelike ljubavi, koju gojio prema ovima gostima, dozvoli to i pošalje odzidat ženu i k njima dopeljat. Sirota, sva iznemogla, jedva što diše, a kako i nebi? — buduć već toliko vremena uzidana živila samo o kruhu i vodi i što joj blage u selu ručice dopriniele tajno. Čudo veliko, da je živa, ovo je sada srećne i presrećne, prispjeo ja dan oslobodjenja. Dopeljav ju kući, očisti ju i uredi Vila, pa ju posjede za stol — Sud počme ovako našem častniku govoriti: „Eto vidiš! — ova tvoja žena! — porodila je ovu zlatokosu djetcu, tvoja mačeha iz nenavisti podvrgla joj dva šteneta, a ovu dvojčad bacila na more, gdje jih mornar našao i sve do osme godine hranio, nu neimajuć se sám čim hraniti, odpravio jih, čim su malo poodrasla, te zabasaše u šumu, gdje si jih ti našao; mačeha tvoja pokušivala na svaki način, da jih smakne, nu providnost nije

dopustila; sad evo, sad si nas pozvao na objéd, htjela nas otrovati (što je dokazala daviši jela psetu).“ Saslušav ovo častnik, srce mu gledajuć svoju nevoljnu ženu zaplaka, a na mačehu radi toga gadnoga čina izplamti, dade ju na konjske repove privezati i tako raztrgati. Ženu pako, djetcu i Vilu ogrli srdačano i od toga vremena življahu u velikoj ljubavi. _____ I. B. čič.

Miečislav i Boleslav.

Što je goder nam Hrvatom Porgo, Porinov otac, dobra učinio što se tiče krstjanske vjere, što je Moravcem slavni Rastislav i Svatopluk, što Čehom Bořivoj, to je i Poljakom Miečislav. Godine 963. stupi na poljsko prijestolje, koje biaše još cielom poplavicom praznovjerja obkoljeno. Miečislav imadjaše 7 poganskih ženah; nu nijedna mu nerodi dieteta, a vruća mu biaše želja; da si potomka i nasljednika ostavi. U to doba je upravo u Českoj vladao Boleslav I. (936–957). On imadjaše kćerku po imenu Dubravku, koju Miečislav izprosi od oca. Dubravka vatrena dievojka, koja si je želila, da dobi takova muža, kakov je Miečislav bio, privoli radostno na njegovu prošnju, te mu dade ruku; nu ipak uz nieku pogodbu, a ta biaše, da Miečislav iieli njegov njemu podani narod primi krstjansku vieru. Miečislav to obečav nastojaše, dok mu biaše živa na ramenih glava, da izpuni svoje tako čvrsto zadano obećanje. Nu Miečislav se nehtiede dati tako dugo krstiti, dok mu Dubravka neporodi milo čedo imenom Boleslava, a to biaše dne 5. ožujka 965. Isti dan se on dade u Gniezdnu po českom svetjeniku Bogovidu pokrstiti, a u njegov se primier ugledaju ostali plemići i velikaši. Isti dan, kad se je pokrstio, zapoviedi po čitavoj državi, da se svi poganski kipovi, sve slike poganskih bogovah sažgu, i da svi njegovi podanici prime krstjansku svetu vieru. Ta njegova zapovied nadje veliki odziv i poslušnost u čitavoj državi, i to tim prije, što su vidili Poljaci, da su krstjansku svetu vieru već Hrvati, Česi i Moravci primili bili, i što su čuli sa svih stranah hvalu nad naukom, stono ga naučavahu slavjanski apoštoli Ćiril i Metod.

Tako dakle postade Poljska jednim danom krstjanskom državom, i njezini stanovnici se zвахu krstjani; ali o izobraženosti i o znanostih kakovih nebiaše ni pomisliti. Cieli narod biaše razdieljen na dva razdiela, na plemićki i seljački. Gradjanah nebiaše; jer gradove su plemići sagradili, i oni biahu plemićke svojine. Kud je pako uztriebalo, da na noge pod oružje ustanu, tad su morali svi primiti oružje osim ženah, seljaci na zapovied a plemići dobrovoljno.

Time, što su Poljaci krstjansku vjeru primili, stupiše u neki užji savez sa ostalom Europom. Osvetljivi Niemci im ipak nedadoše mira, saksonski knezovi Udo i Sigfrid udare na Poljsku, a Miečislav ih sjajno potuče. Kasnije navali krajiški župan Gero na Poljsku, koj bijaše srijetniji nego ona dva Sasa, te predobi onu pokrajinu, što no leži riedi Varti na zapadu, a Miečislava prisili, da je morao, od ovoga komada zemlje danak plaćati i pripoznati vrhovnu vlast niemačkoga cara Ote I. Vrhovnu vlast niemačkoga cara je Miečislav priznavao takodjer samo nad onim dielom zemlje, a time dobije glas kod izbora niemačkoga cara. Česki kralj Boleslav II. (967—994) ote Miečislavu Malo-Poljsku, a čim bijaše to gotovo, udari silni ruski knez Vladimir Veliki na Poljsku, te liši Miečislava vlade nad Rusini, osvojiv Crvenurus, koja sačinjavaše jedan dio današnje Galicije, Podolije i Ukrajne.

Vladimira iz domovine svoje protierati, ostavi Miečislav, umrvši 992 svomu sinu *Boleslavu I. Hrabromu ili Velikom* 992—1025.

Boleslav Hrabri, radi svoga junačtvo tako prozvan, uništi poganske ostanke u Poljskoj, te utemelji katoličku biskupiju u Gniezdnu god. 1000., kojoj namiesti zaglavu Radima ili Gaudencia, a to bijaše brat onoga pobožnoga i krieptnoga biskupa Vojtieha (Adalberta).

Ona oprieka, što no imadjahu Poljaci Českoj, Pruskoj i Ruskoj, prouzroči to, da kralj Boleslav cielu zemlju u kotare podieli, te u svakom kotaru po jedan kastel sagradi, a u tom kastelu namiesti plemiče, a jednoga učini poglavicom, pod imenom kastelana, koi je imao istu dužnost, što i vojvoda. Ruski knez Vladimir se nedade time prestrašiti, te navali na Poljsku. Boleslav pako udari svojim hrabrim konjaničtvom i piešatvom na njega, te ga potuče. Boleslav bi bio jamačno još dalje navaljivao, da mu nije Česka opet ratom prietila. U tom mu stigne glas, da su Česi već u državu poljsku provalili i da su predobili Šlezku sa gradom Krakovom. Sad se vrati Boleslav iz Ruske, te podje proti Čehom pred Krakov. Česi biahu Krakov čvrsto obseli, tako, da je Boleslav Hrabri već dvojio, da li će jih svladati, ali kad jim vodja umre, tad mu nebiaše težak posao. Slavodožitjem opojen, vrati se Boleslav Hrabri u Gniezdno, gdje nadje ugodnoga gosta svetoga Vojtieha, koi je iz Praga k njemu došao, te mu bijaše vrlo ugodnim i milim gostom. Ovdie ostade Vojtieh samo kratko vrijeme, a zatim ode u Prusku, gdje podučavaše narod u krstjanskoj vieri. Zaspav Vojtieh na svetom polju u Romovah bi ubit, a u Gniezdnu pokopan. Njegovo tielo dade česki kralj Břetislav 1037—1055 iz Gniezdna u Prag prenieti.

Niemački car Oto III. htiede poznati Boleslava Hrabroga, i do-

biti ga svojim saveznikom; jer je mnogo o njegovu junačtvu čuo. Oto krene u Gniezdno, gdje bi jako ugledao i gostoljubivo od Boleslava hrabroga primljen. Oto videć sjajnost Boleslavova dvora i njegovo poštenje, poda mu ruku, te mu reče: „Nebi se pristojalo, da bi ja ovakova muža za drugo smatrao, nego za svoga prijatelja!“ Time liši Oto Poljsku onoga danka, na koi se bieše za Miečislava obvezala.

Znamo dobro, da do sada Poljskom nevladahu kraljevi već hercegi, koji se nazivahu kraljevi, prem krunjeni nebiahu. Boleslav hrabri zadobi prvi kraljevsku krunu, i to u Gniezdnu u crkvi. Klečec pred žrtvenikom, okruni ga Oto. Tim dakle postade Poljska kraljevstvom.

Prijateljstvo to Poljakah sa Niemci netrajaše dugo. God. 1002. umre Oto, te se zapoće izbor za novoga cara. Boleslav htiede, da bu brat njegove supruge Ekard Mišanjski; nu pošto bi taj ubit, izabraše Henrika Bavorskoga. Umah na to sakupi Boleslav svoju vojsku, te osvoji Lužicu sa gradom Mišnjem, te preda oboje Gunzelinu, bratu ubitoga grofa Ekarda. Zatim ode Boleslav u Merseburg na vieće, gdje bi bili i njega ubili, da nije imao svojih viernih uza se. Česki pobunjeni narod svrgne Boleslava sa kneževske stolice, te namiesti nanj iz Poljske protieranoga Vladivoja; a Ekard se uteče k Boleslavu Hrabromu za pomoć, a ovaj mu ju obeća. Poslie nekoga vremena umre knez Vladivoj, a Česi zaštitjeni od Henrika II. htiedoše, da postane knezom brat prognanoga kneza Boleslava; nu poljski kralj ih prisili silom oružja, da su prognanoga Boleslava za kralja pripoznali. Henrik II. očiti neprijatelj poljskoga kralja, nagovori českoga Boleslava III. da udari na Poljsku. Nevierni i nezahvalni Boleslav III. navali na Šlezku; nu bude od Boleslava Hrabroga potučen i u tamnicu bačen. Sada se proglasi Boleslav Hrabri sám českim kraljen; nu pošto nastade u Českoj nezadovoljstvo s poljskom vladom, zasiedne na vladajuću stolicu Jaromir, a ovomu opet ote prietol Oldrik, koi imade tu svoju srieću samomu Henriku II, zahvaliti. Boleslav oslabiv tolikimi junačtvi, priznade Oldrika već i iz toga razloga, jer mu biaše saveznika treba. Boleslav pošalje svoga sina Miečislava k Oldriku, po kom ga pozivaše, da udari š njim skupa na Henrika II.; nu ovaj miesto da uz Boleslava stupi, zadrži njegova sina Miečislava, te ga predade caru Henriku II. Henrik poznavajuć poljsku hrabrost, htiede si poljskoga kralja prijateljem učiniti, i zato mu pusti sina na slobodu, podav mu još častnu i sjajnu pratnju, koja ga je pratila u njegov zavičaj. To velikodušje je Boleslav priznao; nu ipak ga nije i nadalje smetalo u njegovih

bitkah i poduzetjah. Boleslav predobi Lužičku i Mišanjsku pokrajinu. Dočim je niemački car u svojoj državi imao mnogo posla, da umiri nemire, koji se bieše porodili, udari Boleslav proti sieveru, te si podvrže poganske Pruse, koji mu uslied toga i njeki danak plaćati morahu. Ratno pozorište se promieni, čim se njeki novi gost u Gniezdnu ukaza, a taj biaše sin ruskoga kneza Vladimira. Vladimir razdieli svoju država medju svoje sinove, a ovaj, koi se sada u Gniezdu ukaza, imenom Svietopelk, biaše jako pohlepan za vladom, te ubi svoja dva brata, a sada dodje k Boleslavu, da ga umoli za pomoć proti svome trećemu bratu, koi ga je iz svoje zemlje protjerao; i on ju zbilja dobi.

(Konac sledi.)

NARODNO BLAGO.

Jankova ljuba.

(Okolo Zlatara.)

Oženil se Janko, svoju dragu ljubu,
 Prijel ju je za desnu ručicu.
 Pelal ju je svoje stare majke:
 „Nate, nate majka, ovo vaša ćerka,
 Draga luba moja, ja si ga otajam
 Krala doslužavat. Ako mene nebu
 Jeno, dve, tri leta, slobodno ma luba
 Za drugoj otaja, za drugoj otišla.
 Janku se je čudna senja zasenjala.
 Ala, ala, ala svetla ma kralica,
 Mene ti se čudna senja zasenjala
 Moja draga luba za drugoj otaja,
 Za drugoj otaja, za drugoj otišla.
 Ala, ala Janko, sedlaj si konjica
 Vu mojoj štalici najvrlijišega.
 Dotekel je Janko, svoje stare majke
 Pomozi Vas Bože, moja stara majka,
 Oj plati ti Bože, moj neznani človek.
 Dejte da Vi majka, putnoga prestante,
 Putnoga prestante, putnoga ogrejte.
 Nemorem, nemorem, moj neznani človek,
 Ja ti imam, ja ti, punu hižu ludi.
 Dejte da vi recte moja stara majka
 Moja stara majka, te mlade snešurke.
 Te mlade snešurke, recte pak vun ziti.

Pomozite Bože, ti mlada snešurka,
 Oj plati ti Bože, ti neznani človek,
 Hodi v hižu hodi, moj neznani človek.
 Podajte človeku jednu kup'cu vina.
 Pomozi Vas Bože, hiže starošine,
 Bil' mene putnomu slobodno napiti;
 Slobodno, slobodno moj neznani človek,
 Pomozi Vas Bože hiže starošine,
 Hiže starošine, moja stara majka,
 Moja draga luba za drugoj otaja,
 Za drugoj otaja, za drugoj otišla.
 Kup'čiku popila, prek stola skočila,
 Prek stola skočila, Janku zasadila.
 Ala, ala, Janko, prva vera moja,
 Prva vera moja, draga duša moja!
 Si jesu se svati stola vun spukali.

Zapisao M. Kramarić.

Vesela kuća.

(Pjesma iz otoka Krke.)

Oj, kućo vesola,
 Svaku dobu leta,
 Svaku dobu leta
 Najveć s protuleća!
 Kuda zid zastoji,
 Tud je zemlja sveta.
 Ona 'e sagradjena.
 Hodmo pitat jednu,
 Ko bi nam ju dali.
 Oni su nam rekli,
 „Da je obećana.“
 Ako 'e obećana,
 Nije s kuće dana.
 Hodmo pitat drugu,
 Ko bi nam ju dali.
 Oni su nam rekli:
 „Da je rukovana.“
 Ako 'e rukovana,
 Nije s kuće dana.
 Hodmo pitat treću,

S' kamen' od mramora;
 Ona 'e nakrijena,
 S peri od javora.
 Ona 'e pometena,
 S perom od pauna.
 Nutri, mi se goje
 Tri lipje divojke.
 Ko bi nam ju dali;
 Oni nam govore:
 „Da je premaljajna.“
 Sve ča ruža mladja,
 To mladiciu draža!
 Te su se hvalile,
 I njihova mati,
 Da, smo jih prosili,
 Za blago imati.
 Vesel'te se gore,
 Kē zelenite,
 I poštene majke,
 Kē hčere imate!“

Zapisao A. J.

Razpis.

Vredništvo „Torbice“ zaključilo je po zmožnosti većkrat darila razpisati in eno koj za najboljši izvirno pripovest, bodi si ka-

koršnegakoli zadržaja in kakoršnekoli dolgosti. Naj ljubši bi mu pa bilo, da jej je predmet iz narodnega slovenskega življenja in da ne cika preveč po romanih.

Najbolji pisatelj, kateri nam bode do konca novembra kaj takega poslal, dobí krasno vezan „niz bisera jugoslavjanskoga“, ki bode kmalo dogotovljen in 20 tiskanih pól obsegal. Ime pisateljevo najboljše pripovedi bodemo, ako nam dopisnik sam naročito ne prepové, očitno v „Torbici“ razglasili.

Pošiljajo naj se pa take stvari v priporočenih (rekomandiranih) pismih vredniku do naznanjenega časa.

Pripovedi bode razsojevalo vredništvo z nekterimi drugimi gospodi.

Dijaci na noge! Pišite, skladajte in ne mislite: „saj vé m, da moja povest ne bode nadarjena“ — ker to bode le k vašej koristí, in namenili smo tudi druge dobre povesti, ki nam v ta namen v roke pridejo, po zmožnosti nadariti. Kaj pa, dar je od začetka majhen, ali — iz dobrega srca; upamo torej, da bodemo mnogo „povestic“ v ta namen dobili.

Vredništvo „Torbice“.

Prošnja.

Ker mislim meseca novembra t. l. pod tisk dati že naznanjeno slovensko igro „Lahkoverni“ od svojega očeta Bernarda, prosim posebno tudi slovensko mladino, da mi naročnikov blagovoljno nabira, ter mi jih do konca tega meseca v Zagreb „poste restante“ pošlje. 13. iztis dobi vsaki nabiravec za dar.

Ljudevit Tomšić.

Oglas.

Kdor bi rado lanske „Torbice“ (vse 3 zvezke) dobiti, naj se obrne do bukvarja Giontinita v Ljubljano, ali pa do vrednika samega N. Ravnikarja v Zagreb s 70 novč.

Listnica.

(Slov.) Nektere pesmi in spise, ki smo jih še le zadnje dni prejeli, kakor tudi tiste tvarine, ki že več časa ležé pri nas, bodemo časoma že vrstili. — Prosim vse častite naročnike, ki nam za „Torbico“ od lani še dolgujejo, da bi nam poslali zaostale denarje, ker drugače ne moremo z delom naprej. — Gosp. J. S. v Kastelnovem: Naročnino prejeli; dop's nam je pa postal prestar, da bi ga zdaj natisnili. Kaj drugzega tedaj prav hvaležno. — Gosp. Zaklepškemu v N.: Vse dobro došlo, le naprej!

(Hrv.) Gosp. V. Z. u T.: Ciena „Torbice“ za cielu je godinu poštom 2 stot. 50 novč., a poloviea za pol. Ne bi li nam hoteli sakupljati predbrojnik u svom mjestu? — bití ćemo Vam zahvalni.

Natisnila narodna tiskarnica dra. Ljudevita Gaja v Zagrebu.